

V Bruseli 13. novembra 2025
(OR. en)

15387/25

AG 180
POLGEN 200
FREMP 331
JAI 1675
DISINFO 99
HYBRID 146
AUDIO 110
EDUC 444
JEUN 235
CULT 127
COMPET 1160

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie

Dátum doručenia: 12. novembra 2025

Komu: Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie

Č. dok. Kom.: JOIN(2025) 791 final

Predmet: SPOLOČNÉ OZNÁMENIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV
Európsky štít na ochranu demokracie: opora silných a odolných demokracií

Delegáciám v prílohe zasielame dokument JOIN(2025) 791 final.

Príloha: JOIN(2025) 791 final



VYSOKÝ PREDSTAVITEĽ
ÚNIE PRE
ZAHRANIČNÉ VECI
A BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU

V Bruseli 12. 11. 2025
JOIN(2025) 791 final

**SPOLOČNÉ OZNÁMENIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE,
EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU
REGIÓNOV**

Európsky štít na ochranu demokracie: opora silných a odolných demokracií

„Silnejšiu Únie vytvoríme, len ak ukážeme, že demokracia ľuďom prospieva a prináša im skutočné výsledky. Európe sa bude dariť, len ak sa bude dariť demokracii.“

Predsedníčka Ursula von der Leyenová, Cena Karola Veľkého

1. Úvod

Demokracia je základom Európskej únie a kľúčom k budovaniu **mieru, bezpečnosti, hospodárskej prosperity, konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti**. Základom demokracie sú slobodní ľudia, slobodné a spravodlivé voľby, slobodné médiá a silné demokratické inštitúcie a procesy. Demokracia je viac než len systém správy vecí verejných, je to náš spôsob života – zaručuje naše práva a slobody, zabezpečuje rovnosť pred zákonom, podporuje otvorenú a spravodlivú spoločnosť a zaisťuje, že tí, ktorí sú pri moci, môžu byť braní na zodpovednosť. Občania EÚ považujú demokraciu, ľudské práva a zásadu právneho štátu za hlavnú silnú stránku EÚ¹.

V časech rastúcej geopolitickej konfrontácie, medzinárodných a regionálnych konfliktov, ako aj technologického prevratu je na naše demokracie vyvíjaný vnútorný aj vonkajší tlak. Autoritárske režimy považujú demokracie za hrozbu, pričom na ich oslabenie používajú čoraz agresívnejšie taktiky vrátane využívania štátnych aj neštátnych zástupných aktérov. Zatiaľ čo demokracia je o spájaní rôznych názorov v spoločnosti a hľadaní spoločných riešení, autoritárske režimy sa snažia vytvárať alebo prehľbovať rozpory, zneužívať konflikty, diskreditovať demokratické subjekty, najmä slobodné médiá a občiansku spoločnosť, a podkopávať slobodné a spravodlivé voľby. Ich cieľom je narušiť dôveru občanov v demokratické inštitúcie a v schopnosť demokracie prinášať ľuďom skutočné výsledky.

To pre EÚ, jej susedstvo a demokracie na celom svete predstavuje naliehavý problém. Je nevyhnutné podporovať kandidátske krajiny a potenciálnych kandidátov na členstvo v EÚ v ich úsilí o posilnenie a upevnenie demokracie. Niektoré z týchto krajín sa stali terčom intenzívnych pokusov o destabilizáciu a zasahovanie. Rusko popri brutálnej útočnej vojne proti Ukrajine stupňuje aj hybridné útoky a proti Európe vedie boj o vplyv. Používané taktiky zasahujú hlboko do štruktúry našej spoločnosti a môžu mať dlhotrvajúce dôsledky. Ich snahou je narušiť dôveru v demokratické systémy šírením klamlivých príbehov, pričom niekedy využívajú aj manipuláciu a falšovanie historických faktov.

Tieto hrozby sa nevyskytujú izolovane, sú živené ďalšími významnými výzvami, ktorým demokracia v súčasnosti čelí a ktoré ich posilňujú. Medzi tieto výzvy patrí rastúci extrémizmus a polarizácia, klesajúca dôvera a angažovanosť, hrozby pre integritu volieb, pluralitu verejnej diskusie a slobodu prejavu, ako aj zhoršovanie prostredia, v ktorom pôsobia novinári a občianska spoločnosť². Tieto výzvy prichádzajú v čase hlboknej digitálnej transformácie našich spoločností, ktorá zmenila spôsob, akým prebieha verejná diskusia, ako prúdia informácie a ako sa občania

¹ Podľa rýchleho prieskumu Eurobarometra č. 550 s názvom Výzvy a priority v EÚ z júla 2024 označili Európania za hlavnú silnú stránku EÚ rešpektovanie demokracie, ľudských práv a právneho štátu (38 %).

² Správa o strategickom výhľade za rok 2025 – Odolnosť 2.0: posilnenie EÚ, aby v turbulentných a neistých časoch prosperovala (COM/2025/484 final) a *Rethinking societal resilience in a time of polycrisis* (Prehodnotenie spoločenskej odolnosti v čase polykrízy), <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC142772>.

zapájajú do verejnej sféry. To ľuďom prinieslo značné nové možnosti slobodného prístupu k informáciám, vyjadrovania svojich názorov a účasti na verejnom živote a demokratickej diskusii. Zároveň to však viedlo k odhaleniu a vytvoreniu nových zraniteľných miest. Názory obyvateľov čoraz viac formujú personalizované zdroje založené na algoritmoch, čo obmedzuje spoločný priestor na demokratickú diskusiu. Platformy sociálnych médií ovplyvňujú aj udržateľnosť príjmových modelov médií. Vývoj v oblasti umelej inteligencie môže tiež výrazne ovplyvniť demokratický priestor vrátane volebných procesov.

Na ochranu demokracie a budovanie demokratickej odolnosti občanov, spoločností a inštitúcií je naliehavo potrebné spoločné úsilie, ktoré si vyžaduje celovládny a celospoločenský prístup. To je potrebné nielen v záujme zachovania hodnôt EÚ, ale aj na zaistenie bezpečnosti Európy a na ochranu jej nezávislosti, slobody a prosperity. Kľúčovú úlohu zohrávajú inštitúcie EÚ, členské štáty, kandidátske krajiny a potenciálni kandidáti na členstvo v EÚ, občianska spoločnosť a súkromný sektor. Všetci sa pritom riadia našimi spoločnými hodnotami. Stredobodom celého tohto úsilia musia byť naši občania a ich slobody.

2. Európsky štít na obranu demokracie

Povedomie o spoločných výzvach, ktorým čelia demokracie v celej EÚ aj vo svete, rastie a na všetkých úrovniach sa už prijímajú opatrenia. Členské štáty vytvorili nové orgány a nové spôsobilosti s cieľom posilniť svoju národnú demokratickú odolnosť. Výzvu konať v tomto zmysle viedli politickí aktéri a široká komunita aktívnych občanov a skupín. Títo všetci zároveň prispievajú k odozve.

EÚ zaviedla spoľahlivý politický a právny rámec, ktorý je zakotvený v akčnom pláne pre európsku demokraciu z roku 2020³ a v balíku opatrení v oblasti obrany z roku 2023⁴, a to s cieľom pomôcť pri koordinácii, mobilizácii, dopĺňaní a posilňovaní tohto spoločného úsilia.

V nadväznosti na tento rámec Komisia a vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku predkladajú v Európskom štíte na obranu demokracie súbor nových opatrení v troch prioritných oblastiach, ktoré sa zameriavajú na posilnenie postavenia a odolnosti demokracií:

- **posilnením situačného povedomia a podporou reakčnej kapacity s cieľom zaručiť integritu informačného priestoru,**
- **posilnením demokratických inštitúcií, slobodných a spravodlivých volieb a slobodných a nezávislých médií,**
- **zvýšením spoločenskej odolnosti a angažovanosti občanov.**

V záujme podpory lepšej spolupráce a koordinácie pri riešení viacerých aspektov v rámci týchto prioritných oblastí bude **Európske centrum pre odolnosť demokracie** (ďalej len „centrum“)

³ Európska komisia, oznámenie o akčnom pláne pre európsku demokraciu [COM(2020) 790 final].

⁴ Európska komisia, oznámenie o obrane demokracie [COM(2023) 630 final]. Komisia v rámci tohto balíka navrhla smernicu o činnostiach zastupovania záujmov vykonávaných v mene tretích krajín, o ktorej v súčasnosti rokujú spoluzákonnodarcovia.

združovať odborné znalosti a kapacity členských štátov, kandidátskych krajín a potenciálnych kandidátov na členstvo v EÚ, ako aj inštitúcií, orgánov, úradov a agentúr EÚ vrátane Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ), podľa relevantnosti. Centrum bude uľahčovať **výmenu informácií a podporovať operačnú spoluprácu a budovanie kapacít** s cieľom odolávať novým spoločným hrozbám, najmä zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu a dezinformáciám. Jeho cieľom bude zlepšiť situačné povedomie a schopnosť predvídať a odhaľovať hrozby, vytvoriť spoľahlivý a koordinovaný systém včasného varovania a podporovať rýchlu reakčnú kapacitu. Podporí sa ním aj zvyšovanie povedomia s cieľom pripraviť spoločnosti a inštitúcie a posilniť ich postavenie, aby boli odolnejšie voči manipulácii s informáciami a dezinformáciám. Jeho činnosť prispeje k upevneniu celospoločenského prístupu EÚ k posilneniu pripravenosti, zvýšeniu informovanosti a budovaniu odolnosti demokracie.

Európsky štít na obranu demokracie prispeje k posilneniu našich demokracií, pričom Európanom umožní uplatňovať svoje práva, slobodne formulovať a vyjadrovať svoje názory, ako aj aktívne a bezpečne sa zapájať do demokratického života Únie. Jeho činnosťami sa posilnia demokratické inštitúcie, ochráni integrita volieb a podporí sloboda a pluralita médií, aby naše demokracie zostali silné, otvorené a pluralitné a stavali na dôvere občanov. Bude sa vykonávať v súčinnosti s európskymi programami v oblasti bezpečnosti, obrany a pripravenosti⁵ a celkovo v súlade s vonkajšou činnosťou EÚ.

2.1. Nové Európske centrum pre odolnosť demokracie: posilnenie situačného povedomia a spoločenskej odolnosti

Budovanie odolnosti demokracie si vyžaduje väčšie úsilie na všetkých úrovniach vlády, medzi inštitúciami EÚ, členskými štátmi a v rámci celej spoločnosti. Toto koordinované úsilie sa musí **zameriavať na zlepšenie situačného povedomia a kolektívnej kapacity predvídať, odhaľovať a reagovať na hrozby** a na **budovanie odolnosti demokracie**. S cieľom riešiť tieto výzvy sa už vykonalo veľa práce, pričom na vnútroštátnej aj európskej úrovni vznikli nástroje a štruktúry⁶, ktoré priniesli niektoré dôležité výsledky.

Mnohé z týchto štruktúr sa však zaoberajú len konkrétnymi oblasťami a komunitami, používajú odlišné metodiky a často ponúkajú obmedzenú reakčnú kapacitu, pričom ich prepojenie s činnosťou príslušných orgánov na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ je obmedzené. V tejto oblasti je preto nevyhnutné spojiť úsilie; treba vybudovať silnejšie väzby s cieľom posilniť situačné

⁵ Európska komisia, 2025: Spoločná biela kniha o európskej obrannej pripravenosti (JOIN/2025/120 final), Európska stratégia únie pripravenosti [JOIN(2025) 130 final], ProtectEU: Európska stratégia vnútornej bezpečnosti [COM(2025) 148 final].

⁶ Na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni už existuje niekoľko rámcov, štruktúr a nástrojov na riešenie zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania, dezinformácií, ako aj na upevnenie celkovej spoločenskej odolnosti. Na úrovni EÚ to okrem iného zahŕňa systém rýchleho varovania EÚ spravovaný službou ESVČ, internú sieť Komisie proti dezinformáciám, projekt EUvsDisinfo, Európske stredisko pre monitorovanie digitálnych médií (EDMO), volebné okrúhle stoly podľa aktu o digitálnych službách a činnosť Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb. Špecializované štruktúry existujú aj na vnútroštátnej úrovni, napríklad agentúra Viginum vo Francúzsku a švédská agentúra pre psychologickú obranu alebo celospoločenský prístup k odolnosti demokracie, ktorý zaviedlo Fínsko.

povedomie a zlepšiť kolektívnu kapacitu EÚ monitorovať, odhaľovať a predvídať kampane manipulácie s informáciami a dezinformačné kampane⁷.

Komisia na riešenie týchto potrieb zriadi **Európske centrum pre odolnosť demokracie**. Centrum poskytne rámec na posilnenie koordinácie a výmeny informácií medzi inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami EÚ na jednej strane a členskými štátmi na strane druhej a podporí operačnú spoluprácu a budovanie kapacít. Tým sa dosiahne integrovanejší a účinnejší prístup k zvyšovaniu situačného povedomia a k vytvoreniu spoľahlivého a koordinovaného systému včasného varovania, ktorým sa môže podporiť reakčná kapacita. Centrum svojou činnosťou prispeje aj k zvyšovaniu povedomia s cieľom pripraviť občanov, spoločnosť a inštitúcie, posilniť ich postavenie a zvýšiť ich odolnosť.

Centrum bude fungovať predovšetkým ako špecializované centrum pre výmenu informácií a operačnú spoluprácu medzi inštitúciami EÚ a členskými štátmi. Prostredníctvom centra sa prepoja existujúce siete a štruktúry, ktoré sa zaoberajú prevenciou, odhaľovaním a analýzou rôznych foriem hrozieb v informačnom priestore a reakciou na ne, pričom centrum bude pracovať na vyvíjaní spoločných prístupov, postupov a metodík a výmene relevantných údajov a analýz. Centrum poskytne podporu v oblasti odbornej prípravy a činností budovania kapacít. Ďalej by mohlo poskytovať poradenstvo týkajúce sa spoločných nástrojov, stratégií, stálych operačných postupov, protokolov alebo cvičení spoločnej reakcie. Centrum sa bude opierať o systém rýchleho varovania, ktorý je zavedeným mechanizmom na výmenu informácií o zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnom zasahovaní a o dezinformáciách medzi inštitúciami EÚ a členskými štátmi, a bude pracovať v úzkej spolupráci s týmto systémom.

Zriadi sa **platforma zainteresovaných strán** pre nezávislé neinštitucionálne zainteresované strany, aby sa širokému spektru relevantných zainteresovaných strán a komunit umožnilo prispievať a aby sa tieto príspevky použili pri práci centra. Táto platforma bude spájať zainteresované strany, ako sú organizácie občianskej spoločnosti, think-tanky, výskumní pracovníci a akademická obec, overovatelia faktov a poskytovatelia mediálnych služieb. Pri plnom rešpektovaní nezávislosti všetkých účastníkov sa prostredníctvom tejto platformy uľahčí výmena informácií, odborných znalostí a poradenstva, pričom platforma postupne nadviaže na činnosť existujúcich komunit zainteresovaných strán, ako je Európske stredisko pre monitorovanie digitálnych médií (EDMO), ako aj na činnosť nových komunit, ako je napríklad európska sieť overovateľov faktov a budúci spoločný rámec na podporu výskumu. Prostredníctvom platformy sa podporí šírenie výsledkov výskumu a iných výstupov a podnieti sa výmena informácií medzi rôznymi zainteresovanými stranami.

Centrum bude **plne rešpektovať právomoci EÚ a vnútroštátne právomoci**, ako aj nezávislosť existujúcich štruktúr na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ. V záujme zabezpečenia čo najlepšej podpory pre národné orgány a dosiahnutia spoločných výsledkov na úrovni EÚ bude centrum **rozvíjať postupne**, a to na základe dobrovoľnej účasti členských štátov a **ich vstupných informácií a potrieb v oblasti podpory a spolupráce**. V nadväznosti na trvalú podporu EÚ a spoluprácu s medzinárodnými partnermi⁸ bude centrum otvorené aj pre pridružené kandidátske

⁷ Ako sa uvádza aj v záveroch predsedníctva o posilnení demokratickej odolnosti EÚ z mája 2025 – <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2025/05/27/presidency-conclusions-on-strengthening-eu-democratic-resilience/>.

⁸ G7, NATO, OSN, Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe alebo Rada Európy.

krajiny a potenciálnych kandidátov na členstvo v EÚ s cieľom poskytovať im podporu a rozvíjať vzájomné učenie. Zároveň možno predpokladať spoluprácu s podobne zmyslajúcimi partnermi.

Činnosť v rámci centra bude dopĺňať iné opatrenia zavedené s cieľom zaručiť integritu informačného priestoru, posilniť integritu volieb, podporovať slobodu a pluralitu médií a budovať celkovú spoločenskú odolnosť posilňovaním postavenia a zapájaním občanov a bude s týmito opatreniami v synerгии.

2.2. Ochrana integrity informačného priestoru

V záujme podpory každého člena spoločnosti, aby mal prístup k spoľahlivým a dôveryhodným informáciám, mohol uplatňovať svoje demokratické práva a zmysluplne sa zapájať do záležitostí týkajúcich sa inštitúcií a komunít, je zásadne dôležité posilniť integritu informačného priestoru. Transparentnosť, zodpovednosť a integrita v informačnom priestore sú kľúčom k zabezpečeniu toho, aby bol hlas ľudí vypočutý a aby sa tak posilnilo ich postavenie ako aktívnych občanov a aby sa v nich vybuďovala a zachovávala dôvera v demokratické procesy.

Cieľom kampaní zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania⁹ a dezinformačných kampaní je práve narušiť dôveru verejnosti v informačný priestor a demokratické inštitúcie a zároveň posilniť spoločenské rozpory¹⁰. Takéto kampane sú podporované šírením nových techník manipulácie online. K týmto technikám patrí neautentické používanie sociálnych médií¹¹, falošné účty na sociálnych sieťach, webové sídla, ktorých cieľom je napodobňovať oficiálne zdroje, umelé posilňovanie kontroverzného obsahu, používanie syntetického obsahu, napríklad deepfake obsahu a iného obsahu generovaného umelou inteligenciou (ďalej len „AI“ – *artificial intelligence*). Na ich šírenie sa často využíva neautentické správanie, ako sú falošné účty, posilňovanie riadené AI a botmi a neautentická komunikácia. Takéto koordinované operácie sú často súčasťou širších hybridných kampaní a sú čoraz sofistikovanejšie a decentralizovanejšie a môžu byť do nich zapojené siete, ktoré pôsobia na viacerých platformách a vo viacerých jurisdikciách, často pod rúškom anonymity, čo mimoriadne sťažuje ich odhaľovanie, hľadanie ich pôvodcu a účinný boj proti nim.

Na riešenie týchto výziev má EÚ zavedené osobitné právne predpisy. V **akte o umelej inteligencii**¹² sa stanovujú povinnosti transparentnosti pre poskytovateľov určitých systémov AI a pre subjekty nasadzujúce systémy AI vrátane povinnosti označiť a umožniť odhalenie, ak je

⁹ Zahraničná manipulácia s informáciami a zahraničné zasahovanie poukazujú na vzorec správania, ktoré ohrozuje alebo môže negatívne ovplyvniť hodnoty, postupy a politické procesy. Takáto činnosť má manipulatívny charakter a vykonáva sa úmyselne a koordinovane. Aktérmi takejto činnosti môžu byť štátni alebo neštátni aktéri vrátane zástupných aktérov na ich vlastnom území a mimo neho.

¹⁰ Z odpovedí na otvorenú verejnú konzultáciu, ktorú Komisia uskutočnila v rámci prípravy Európskeho štítu na obranu demokracie, vyplýva, že respondenti považujú neautentické používanie sociálnych médií, zahraničnú manipuláciu s informáciami a zahraničné zasahovanie za jedno z najvýznamnejších rizík pre demokraciu. Aj z osobitného prieskumu Eurobarometra [odkaz: osobitný prieskum EB č. 568] z roku 2025 vyplynulo, že respondenti považujú zahraničnú manipuláciu s informáciami, zahraničné zasahovanie a dezinformácie za hlavnú výzvu pre demokraciu, a to popri rastúcej nedôvere v demokratické inštitúcie a procesy. Z toho istého prieskumu Eurobarometra vyplýva, že viac ako sedem z desiatich Európanov sa obáva, že rozhodnutia voličov sú založené na dezinformáciách.

¹¹ Automatizované softvérové programy navrhnuté tak, aby na sieti vykonávali opakujúce sa úlohy, ktoré často imitujú skutočných používateľov.

¹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie (Ú. v. EÚ L 2024/1689, 12.7.2024). Uplatňovať sa bude od 2. augusta 2026.

obsah umelo vytvorený alebo manipulovaný, a povinnosti označovania, pokiaľ ide o deepfake obsah a určitý iný uverejnený obsah o verejných veciach vytvorený pomocou AI. K posilneniu integrity informačného priestoru prispieva aj **akt o digitálnych službách**¹³, ktorým sa upravujú povinnosti poskytovateľov veľmi veľkých online platforiem a veľmi veľkých internetových vyhľadávačov, pričom sa v ňom vyžaduje, aby títo poskytovatelia zmierňovali systémové riziká pre spoločnosť a demokraciu, ktoré so sebou prinášajú ich služby, a to pri plnom rešpektovaní slobody prejavu používateľov. Aktom o digitálnych službách sa zvyšuje transparentnosť algoritmov, posilňuje sa postavenie používateľov, pokiaľ ide o kontrolu nad tým, ako odporúčacie systémy ovplyvňujú obsah, ktorý sa používateľom zobrazuje online, a výskumným pracovníkom sa týmto aktom umožňuje prístup k údajom platforiem. Aktom o digitálnych službách sa Komisii zároveň udeľuje právomoc vykonávať kontroly riešenia algoritmických systémov s podporou Európskeho centra pre transparentnosť algoritmov (ECAT). Vykonávanie a presadzovanie týchto právnych predpisov sú kľúčovými prioritami, pričom v oblasti posudzovania a riadenia systémových rizík pre občiansku diskusiu a volebné procesy prebieha viacero konaní, ktoré súvisia s určitými poskytovateľmi veľmi veľkých online platforiem. Vo všeobecnosti bude Komisia ďalej monitorovať a presadzovať povinnosti podľa aktu o digitálnych službách, pričom v záujme presadenia týchto povinností bude spolupracovať so zainteresovanými stranami¹⁴.

S cieľom predchádzať závažným incidentom a zasahovaniu do informačného prostredia Komisia v spolupráci s Európskym výborom pre digitálne služby vypracuje **protokol o incidentoch a krízový protokol podľa aktu o digitálnych službách**¹⁵. Tým sa uľahčí koordinácia medzi príslušnými orgánmi a zabezpečí rýchla reakcia na rozsiahle a potenciálne nadnárodné informačné operácie. V tomto protokole sa zohľadňujú ostatné zavedené krízové mechanizmy, najmä kybernetická koncepcia¹⁶, popri ktorých bude protokol fungovať, a to s cieľom zabezpečiť, aby boli opatrenia koordinované a súdržné a aby sa zároveň prihliadalo na príslušné právne predpisy EÚ¹⁷. Výmenu informácií medzi týmito mechanizmami možno podporiť prostredníctvom Európskeho centra pre odolnosť demokracie a jeho platformy zainteresovaných strán.

Kódex správania proti šíreniu dezinformácií, podporovaný spolupracujúcou osobitnou skupinou, poskytuje pevný súbor záväzkov a podrobných opatrení, ktoré spoločne prispievajú k zmierňovaniu rizík súvisiacich s dezinformáciami pri plnom zachovaní slobody prejavu, a to napríklad prostredníctvom vylepšených nástrojov, ktoré majú používatelia k dispozícii na rozpoznávanie, pochopenie a označovanie dezinformácií, a ktorými sa posilňuje postavenie výskumných pracovníkov. Užitočný je aj pri určovaní, či boli dodržané povinnosti týkajúce sa **systémových rizík spojených s dezinformáciami** v prípade poskytovateľov veľmi veľkých

¹³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami (Ú. v. EÚ L 277, 27.10.2022, s. 1 – 102).

¹⁴ Komisia podľa článku 91 ods. 2 aktu o digitálnych službách do 17. novembra 2027 a následne každých päť rokov vypracuje hodnotenie nariadenia a správu o hodnotení nariadenia predloží Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru.

¹⁵ V článku 48 aktu o digitálnych službách sa stanovuje osobitný postup na vytvorenie takéhoto protokolu.

¹⁶ Delegované nariadenie Komisie z 1. júla 2025 [C(2025) 4340 final] a článok 40 aktu o digitálnych službách.

¹⁷ Napríklad smernica o sieťovej a informačnej bezpečnosti, akt o kybernetickej bezpečnosti, akt o umelej inteligencii, nariadenie o politickej reklame a nariadenie o riešení šírenia teroristického obsahu online.

online platforiem a veľmi veľkých internetových vyhľadávačov, ktorí dodržiavajú tento kódex a plnia v ňom uvedené záväzky¹⁸. Komisia posúdi úroveň záväzkov jednotlivých signatárov kódexu a ich plnenie. V prípade potreby bude Komisia s týmito signatármi viesť dialógy o regulácii podľa aktu o digitálnych službách a rozhodne o ďalších vhodných následných opatreniach. Komisia bude napríklad spolupracovať so signatármi s cieľom podporiť ich v úsilí o **transparentnosť odporúčacích systémov**, a **demonetizovať dezinformácie**¹⁹ a v rámci toho odstrániť finančné stimuly spojené s dezinformáciami v podobe príjmov z reklamy²⁰, ako aj s cieľom vytvoriť príslušné ukazovatele na meranie úsilia platforiem v tejto oblasti²¹.

Komisia so signatármi kódexu preskúma aj možné ďalšie opatrenia. Tieto opatrenia by mohli zahŕňať spôsoby, ako zlepšiť odhaľovanie a **označovanie obsahu vytvoreného a zmanipulovaného AI**, ktorý sa šíri prostredníctvom služieb sociálnych médií²², a **dobrovoľné nástroje na overovanie používateľov**²³. Takéto opatrenia by dopĺňali akt o umelej inteligencii a ďalšie príslušné pravidlá EÚ. **Európske peňaženky digitálnej identity**, ktoré budú mať občania a obyvatelia EÚ k dispozícii do konca roka 2026, by mohli uľahčiť takéto opatrenia a podporiť dôveru a bezpečnosť pri online interakciách tým, že umožnia bezpečnú identifikáciu a autentifikáciu²⁴.

Na úrovni EÚ možno úsilie členských štátov o zabezpečenie integrity informačného priestoru posilniť prostredníctvom koordinácie prístupov a združovania odborných znalostí a informácií na základe existujúceho **súboru nástrojov proti zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu**²⁵. S cieľom podporiť budovanie kapacít na vnútroštátnej úrovni a vzájomné učenie bude Komisia v spolupráci s národnými orgánmi a odborníkmi podporovať vypracovanie **plánu boja proti zahraničnej manipulácii s informáciami, zahraničnému zasahovaniu a dezinformáciám** vrátane nástrojov a usmernení týkajúcich sa opatrení na predvídanie, odhaľovanie a reagovanie, ako aj osobitného mechanizmu na odborné výmeny a tímovú prácu.

Posilnenie kapacít nezávislej komunity overovateľov faktov v celej EÚ má zásadný význam pre podporu odhaľovania a monitorovania kampaní zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania a dezinformačných kampaní. S podporou Komisie sa zriadi nezávislá

¹⁸ Pozri stanovisko Komisie – Assessment of the Code of Practice on Disinformation (Posúdenie Kódexu postupov proti šíreniu dezinformácií) [C(2025) 1008 final, <https://ec.europa.eu/newsroom/dae/redirection/document/112679>].

¹⁹ Vychádzajúc zo záväzku 19 uvedeného v kapitole Posilnenie postavenia používateľov a záväzku 1 v kapitole Kontrola umiestňovania reklám kódexu správania proti šíreniu dezinformácií.

²⁰ Pre subjekty, ktoré neustále šíria dezinformácie.

²¹ Vychádzajúc zo záväzku 41 v kapitole Monitorovanie kódexu správania proti šíreniu dezinformácií, ktorý sa týka štrukturálnych ukazovateľov.

²² Vychádzajúc zo záväzku 15 a opatrenia 15.1 kódexu správania proti šíreniu dezinformácií.

²³ Mohli by sa preskúmať najmä riešenia, ktoré by používateľom pomohli overiť si, či majú interakciu so skutočným človekom (napr. prostredníctvom ikony overenia).

²⁴ Európske peňaženky digitálnej identity každému v Európe poskytnú bezpečné, spoľahlivé a súkromné prostriedky digitálnej identifikácie. Každý členský štát poskytne každému svojmu občanovi, obyvateľovi a podniku aspoň jednu peňaženku, ktorá im umožní preukázať, kto sú, a bezpečne uchovávať, zdieľať a podpisovať dôležité digitálne dokumenty.

²⁵ Tento súbor nástrojov poskytuje akčný rámec: https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-countering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en?ettrans=sk.

európska sieť overovateľov faktov²⁶, ktorá bude svojou činnosťou prispievať k platforme zainteresovaných strán Európskeho centra pre odolnosť demokracie. Sieť bude založená na najvyšších etických a odborných štandardoch a bude pôsobiť v EÚ a v kandidátskych krajinách, v krajinách, ktoré sú potenciálnymi kandidátmi, a v susedných krajinách pridružených k programu **Digitálna Európa**. Posilnia sa ňou kapacity na overovanie faktov vo všetkých úradných jazykoch EÚ, najmä v takých situáciách, ako sú voľby, núdzové zdravotné situácie alebo prírodné katastrofy, keď je prístup k spoľahlivým informáciám rozhodujúci. V rámci siete sa takisto vytvorí a bude viesť **nezávislý register na overovanie faktov** s cieľom konsolidovať overované fakty vydávané nezávislými, oprávnenými a dôveryhodnými organizáciami, pričom sieť uľahčí prístup novinárov, online platforiem, výskumných pracovníkov a občianskej spoločnosti k overeným informáciám, čím sa podporí cezhraničná spolupráca a umožní včasná reakcia. Sieť zároveň poskytne prístup k **systému ochrany overovateľov faktov** v EÚ pred hrozbami a obťažovaním vrátane právnej a psychologickkej ochrany. Podporou overovateľov faktov, aby mali dosah na širšie publikum, sieť významne prispeje k spoločenskej odolnosti²⁷.

Európske stredisko pre monitorovanie digitálnych médií (EDMO) poskytuje celoeurópsku nezávislú interdisciplinárnu sieť v oblasti výskumu a analýz zameraných na boj proti kampaniam zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania a dezinformačným kampaniam. V rámci **svojho rozšíreného mandátu**²⁸ bude môcť stredisko EDMO rozvíjať nové nezávislé monitorovacie a analytické kapacity na podporu situačného povedomia, najmä v čase volieb alebo krízových situácií. Jeho monitorovacia činnosť sa bude vzťahovať na všetky členské štáty, kandidátske krajiny (napr. na Ukrajinu, Moldavsko)²⁹ a potenciálnych kandidátov a využije sa aj pri činnostiach platformy zainteresovaných strán v rámci Európskeho centra pre odolnosť demokracie.

Výskumná a akademická komunita takisto vypracovala relevantné príspevky, pričom poskytla nezávislé analýzy a dôkazy o kampaniach zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania a dezinformačných kampaniach. Komisia podporí vytvorenie **spoločného rámca na podporu výskumu** s cieľom poskytnúť prístup k údajom a moderným technológiám³⁰, čím sa tieto

²⁶ Ako vyhlásila predsedníčka Komisie v politických usmerneniach na roky 2024 – 2029. Výzva na predkladanie návrhov prebiehala od 15. apríla do 2. septembra 2025, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/news/commission-launches-eu5-million-call-strengthen-european-fact-checking-network>.

²⁷ Výzva v rámci prípravnej akcie na predkladanie projektov na zvýšenie dosahu a vplyvu odborného obsahu vytvoreného nezávislými organizáciami na overovanie faktov v EÚ, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/funding/boosting-visibility-fact-checking-content-europe>.

²⁸ V júli 2025 bola v rámci programu Digitálna Európa vyhlásená výzva na predkladanie ponúk v hodnote do 2,56 milióna EUR. Pozri: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/funding/commission-launches-call-continuation-european-digital-media-observatory/>.

²⁹ Vďaka grantu EÚ vo výške 1,29 milióna EUR sa v roku 2025 v rámci programu Digitálna Európa (ako súčasť širšej výzvy na predkladanie návrhov v hodnote 8,8 milióna EUR) začala činnosť nového útvaru pod názvom FACT v rámci strediska EDMO, ktorý je zameraný na boj proti dezinformáciám na Ukrajine a v Moldavsku. Projekt bude prebiehať do roku 2027. Pozri: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43152860/101226241>. Odkaz na súťaž na nové centrum strediska EDMO: Komisia vyhlasuje výzvu na pokračovanie Európskeho strediska pre monitorovanie digitálnych médií | Formovanie digitálnej budúcnosti Európy.

³⁰ Napríklad prístup k zdieľaným cloudovým zdrojom a softvéru. Tým sa doplnia prebiehajúce iniciatívy a zvýši sa rýchlosť odhaľovania a kapacita na analýzu sofistikovaných škodlivých aktivít (napr. koordinovaného neautentického správania), ktoré sú často súčasťou hybridných útokov.

nezávislé kapacity spoja a posilnia. Tento rámec bude okrem iného založený na privilegovanom prístupe k údajom podľa aktu o digitálnych službách a nariadenia o politickej reklame³¹ a bude naň nadväzovať činnosť platformy zainteresovaných strán Európskeho centra pre odolnosť demokracie. Prispieje k hlbšiemu pochopeniu spôsobu, akým sa kampane šíria online a akým ovplyvňujú integritu informačného priestoru. Podporí sa ním vývoj nástrojov na uľahčenie odhaľovania obrazového obsahu, audioobsahu alebo videoobsahu vytvoreného alebo zmanipulovaného pomocou AI s cieľom skresliť fakty alebo zobrazit' dezinformačné naratívy (napríklad deepfake vydávajúci sa za politikov). Prispieje aj k vysledovaniu nových foriem koordinovaného neautentického správania, a to vrátane koordinácie medzi platformami, používania botov alebo algoritmického posilňovania.

Aby sa dalo predvídať a dôrazne reagovať na zahraničnú manipuláciu s informáciami a zahraničné zasahovanie, je dôležité plne využívať **súbor nástrojov proti zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu**³². Tento súbor nástrojov zahŕňa širokú škálu reakcií vrátane reštriktívnych opatrení Únie voči osobám a subjektom z krajín mimo EÚ, ktoré sa zapojili do kampaní zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania zameraných na EÚ, kandidátske krajiny a potenciálnych kandidátov. Do rozsahu sankčného režimu EÚ zameraného na destabilizačné činnosti Ruska patrí zákaz vysielania propagandistických médií podporovaných Kremľom, ktoré sa zapájajú do zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania. Na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni boli prijaté ďalšie opatrenia na obmedzenie šírenia obsahu od nečestných poskytovateľov mediálnych služieb z krajín mimo EÚ, ktorí predstavujú riziko pre verejnú bezpečnosť, a to vrátane pozastavenia platnosti mediálnych licencií. Európsky akt o slobode médií³³ umožňuje rýchlu a účinnú koordináciu opatrení zameraných proti takýmto poskytovateľom zo strany regulačných orgánov EÚ pre médiá, ktoré sú združené v Európskej rade pre mediálne služby. V záujme ďalšej podpory týchto regulačných orgánov vypracuje Európska rada pre mediálne služby po konzultácii s Komisiou **zoznam spoločných kritérií na usmernenie národných regulačných orgánov pre médiá** pri činnosti zameranej na ochranu informačného priestoru EÚ pred nečestnými poskytovateľmi mediálnych služieb z krajín mimo EÚ.

Pri kampaniach zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania, ako aj pri dezinformačných kampaniach môže dochádzať k správaniu alebo činnosti trestnej povahy, napríklad k praniu špinavých peňazí alebo organizovanej trestnej činnosti. *Acquis* EÚ v oblasti trestného práva pokrýva určité formy zahraničnej manipulácie s informáciami, zahraničného zasahovania a dezinformačných aktivít, pričom posilnená spolupráca EÚ v tejto oblasti môže prispieť k zlepšeniu boja proti nim. V rámci plánovanej **revízie mandátov Europolu a Eurojustu sa preskúmajú možnosti ďalšieho zvýšenia tohto úsilia**.

³¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/900 z 13. marca 2024 o transparentnosti a celení politickej reklamy (Ú. v. EÚ L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj>).

³² https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-counterering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en?etrans=sk.

³³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1083 z 11. apríla 2024, ktorým sa stanovuje spoločný rámec pre mediálne služby na vnútornom trhu a mení smernica 2010/13/EÚ (Európsky akt o slobode médií) (Ú. v. EÚ L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>).

Vzhľadom na geopolitické napätie a zvýšenú polarizáciu je dôležité, aby EÚ zvýšila úsilie o budovanie spojení s podobne zmýšľajúcimi krajinami a regionálnymi partnermi. Podpora demokratických aktérov a integrity informačných ekosystémov na celom svete bude prínosom pre európsku demokraciu, bezpečnosť a prosperitu. Komisia bude spolupracovať s tretími krajinami s cieľom podporiť občianske a digitálne vzdelávanie, dôveryhodné iniciatívy na overovanie faktov a regulačné iniciatívy zamerané na posilnenie integrity informačného priestoru. Iniciatíva Tímu Európa zameraná na demokraciu prispieva k väčšej výmene poznatkov a ku koordinácii v oblasti integrity informácií a pomoci ohrozeným novinárom mimo EÚ, pričom spolupracuje s členskými štátmi, podobne zmýšľajúcimi partnermi a občianskou spoločnosťou.

EÚ zintenzívni úsilie v boji proti zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu vo svojej vonkajšej činnosti prostredníctvom služby ESVČ v úzkej spolupráci s Komisiou, členskými štátmi a medzinárodnými partnermi. Bude to zahŕňať vybudovanie spôsobilosti globálnej prítomnosti EÚ, a to aj prostredníctvom siete delegácií EÚ, misií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky a diplomatických misií členských štátov, rozširovanie odbornej prípravy a zabezpečenie nástrojov na boj proti zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu pre zamestnancov na mieste. EÚ posilní spoluprácu s kandidátskymi krajinami a potenciálnymi kandidátmi na členstvo v EÚ, ako aj s partnermi v boji proti zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu, s osobitným dôrazom na susedstvo EÚ, a zároveň bude presadzovať kolektívne opatrenia s medzinárodnými partnermi vrátane skupiny G7, NATO a v rámci partnerstiev v oblasti bezpečnosti a obrany. V boji proti zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu sa bude presadzovať iniciatívnejší prístup, ktorý bude kombináciou činností strategickú komunikáciu a opatrení zameraných na narušenie infraštruktúry, ktorá umožňuje operácie zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania, a v rámci toho sa zintenzívni úsilie o zavedenie reštriktívnych opatrení s cieľom zvýšiť náklady pre páchatel'ov.

Opatrenia:

- *v rámci aktu o digitálnych službách:*
 - *vypracovanie protokolu o incidentoch a krízového protokolu podľa aktu o digitálnych službách,*
 - *pokračovanie v spolupráci so signatármi kódexu správania proti šíreniu dezinformácií s cieľom posilniť boj proti manipulátnym technikám online;*
- *podpora prípravy plánu boja EÚ proti zahraničnej manipulácii s informáciami, zahraničnému zasahovaniu a dezinformáciám,*
- *zriadenie európskej siete overovateľ'ov faktov,*
- *rozšírenie mandátu Európskeho strediska pre monitorovanie digitálnych médií,*
- *podpora vytvorenia spoločného rámca na podporu výskumu s cieľom posilniť monitorovanie kampaní manipulácie s informáciami a dezinformačných kampaní,*
- *vypracovanie zoznamu spoločných kritérií Európskou radou pre mediálne služby po konzultácii s Komisiou určených regulačným orgánom EÚ pre médiá, ktoré sa majú použiť pri zásahoch proti nečestným prevádzkovateľ'om mediálnych služieb z krajín mimo EÚ, ktorí predstavujú riziko pre verejnú bezpečnosť,*
- *posilnenie spôsobilostí delegácií EÚ, misií a operácií SBOP a veľvyslanectiev členských štátov EÚ na boj proti zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu,*

- *zavedenie iniciatívnych strategických komunikačných kampaní v prioritných regiónoch,*
- *zabezpečenie cieleného budovania kapacít a podpory kandidátskych krajín a potenciálnych kandidátov na členstvo v EÚ s cieľom posilniť ich odolnosť voči zahraničnej manipulácii s informáciami, zahraničnému zasahovaniu a hybridným zásahom, a to aj prostredníctvom misii SBOP,*
- *využívanie medzinárodných partnerstiev na kolektívne reakcie proti zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu, a to aj prostredníctvom mechanizmu rýchlej reakcie G7, spolupráce medzi EÚ a NATO a partnerstiev v oblasti bezpečnosti a obrany.*

2.3. Silnejšie demokratické inštitúcie, slobodné a spravodlivé voľby a slobodné a nezávislé médiá

Slobodné a nezávislé médiá, slobodné a spravodlivé voľby a silné a odolné demokratické inštitúcie a procesy sú nevyhnutné na to, aby sa občania mohli zmysluplne zúčastňovať na politickom živote, vybrať si svojich zástupcov, vyvodzovať voči nim zodpovednosť a plne uplatňovať svoje práva a slobody. Názorným príkladom širšej eskalácie zasahovania zo strany Ruska a jeho zástupných subjektov do európskeho demokratického priestoru boli nedávne voľby, a to aj tie v Rumunsku a Moldavsku,³⁴.

2.3.1. Posilnenie spravodlivosti a integrity volebných a iných demokratických procesov

Voľby, ktoré sú všeobecné, rovné, slobodné a založené na tajnom a priamom hlasovaní, sú súčasťou spoločných európskych volebných tradícií³⁵. Hoci organizácia a priebeh volieb patria do právomoci členských štátov, v záujme riešenia spoločných výziev v tejto oblasti treba posilniť spoluprácu na úrovni EÚ³⁶. Komisia uľahčuje cennú výmenu informácií a vzájomnú podporu prostredníctvom **Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb**, ktorá združuje národné orgány zodpovedné za volebné záležitosti. Komisia napríklad v júni 2025 uverejnila kontrolný zoznam týkajúci sa integrity volieb a maticu rizík spojených s voľbami, ktoré vypracovala spolu s členskými štátmi v rámci Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb. Prostredníctvom **spoločného mechanizmu na zaistenie odolnosti volebných systémov**, ktorý je organizovaný a koordinovaný prostredníctvom Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb (v úzkej spolupráci so skupinou pre spoluprácu v oblasti sieťovej a informačnej bezpečnosti a so systémom rýchleho varovania), sa poskytuje podpora pri operačnom nasadzovaní spoločných tímov odborníkov a pri výmenách odborníkov, a to najmä v oblasti online forenzej analýzy, dezinformácií a kybernetickej bezpečnosti volieb.

³⁴ <https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente%20CSAT/Document%20CSAT%20SIE.pdf> a https://www.sis.md/sites/default/files/comunicate/fisiere/Raport_SIS_Public_Interferenta_in_procesul_electoral.pdf.

³⁵ Pozri okrem iného akt EÚ o voľbách, odporúčanie Komisie týkajúce sa inkluzívnych a odolných volebných procesov v EÚ z roku 2023, ako aj Kódex osvedčených postupov pre volebné záležitosti (Európska komisia pre demokraciu prostredníctvom práva, Benátska komisia, stanovisko č. 190/2002, Štrasburg, 25.10.2018).

³⁶ Je potrebné lepšie chrániť volebné procesy vrátane volebnej infraštruktúry pred útokmi, pri ktorých sa využíva kombinácia kampaní zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania a dezinformačných kampaní s celou škálou ďalších nástrojov a taktík, ako sú kybernetické útoky, tajné financovanie kampaní, kupovanie hlasov, útoky proti politickým kandidátom, pokusy o vyvolanie sociálnych nepokojov alebo násilné činy a destabilizácia.

Komisia zintenzívni podporu, ktorú poskytuje členským štátom a zainteresovaným stranám, a to s cieľom posilniť integritu volieb a pripravenosť, chrániť volebnú infraštruktúru, ktorá je pre organizáciu a priebeh volieb rozhodujúca, minimalizovať riziká zahraničného zasahovania, posilniť volebné siete, volebnú spoluprácu a podávanie správ a podnietiť k pozorovaniu volieb občanov a medzinárodné organizácie, ktoré schvaľujú príslušné medzinárodné normy, čo sú všetko kľúčové aspekty odporúčania z roku 2023.

V záujme zabezpečenia slobodných a spravodlivých volieb by sa mala **volebná infraštruktúra** chrániť pred kybernetickými útokmi. Smernica o sieťovej a informačnej bezpečnosti³⁷ a akt o kybernetickej odolnosti³⁸ posilňujú kybernetickú bezpečnosť EÚ tým, že zabezpečujú, aby obe tieto kritické odvetvia a digitálne produkty boli v celej EÚ štandardne bezpečné, odolné a koordinované, čo priamo prispieva k bezpečnosti volebných procesov v EÚ a celkovej pripravenosti na kybernetické hrozby v súvislosti s voľbami. Napríklad skupina pre spoluprácu v oblasti sieťovej a informačnej bezpečnosti v spolupráci s Agentúrou Európskej únie pre kybernetickú bezpečnosť (ENISA) a Európskou sieťou pre spoluprácu v oblasti volieb vypracovala prehľad o kybernetickej bezpečnosti a odolnosti volieb, ktorý bol v roku 2024 aktualizovaný³⁹. Členské štáty a prostredníctvom vonkajšej pomoci aj partneri EÚ majú k dispozícii účinný nástroj v podobe rezervy EÚ na účely kybernetickej bezpečnosti, ktorá bola zriadená aktom o kybernetickej solidarite⁴⁰ a možno ju na požiadanie použiť v reakciu na významné alebo rozsiahle kybernetické incidenty.

V **nariadení o politickej reklame** sa stanovujú spoločné normy EÚ, vďaka ktorým môžu občania jednoduchšie rozpoznávať politické reklamy, zistiť, či sú na nich takéto reklamy zamerané, a odlíšiť ich od iných druhov obsahu. V záujme zabránenia zahraničnému zasahovaniu sa v nariadení zakazuje počas troch mesiacov pred voľbami alebo referendum v krajine EÚ poskytovať služby reklamy zadávateľom z tretích krajín. Nové pravidlá prispievajú k ochrane integrity volebných procesov a podporuje sa nimi otvorená a transparentná demokratická diskusia⁴¹. Informácie o online politických reklamách vrátane informácií o tom, kto za ne zaplatil, budú k dispozícii v online archíve.

V záujme ďalšieho zlepšenia pripravenosti v súvislosti s voľbami a odolnosti volebných procesov sa v rámci Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb posilní spolupráca s členskými štátmi. Spôsobilosti Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb sa posilnia zvýšením systematickosti výmen informácií, aby sa podporil spoločný vývoj zdieľaných nástrojov a produktov v oblastiach

³⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2555 zo 14. decembra 2022 o opatreniach na zabezpečenie vysokej spoločnej úrovne kybernetickej bezpečnosti v Únii (Ú. v. EÚ L 333, 27.12.2022, s. 80 – 152).

³⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/2847 z 23. októbra 2024 o horizontálnych požiadavkách kybernetickej bezpečnosti pre produkty s digitálnymi prvkami (Ú. v. EÚ L, 2024/2847, 20.11.2024).

³⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/news/new-cybersecurity-compendium-how-protect-integrity-elections-published>.

⁴⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2025/38 z 19. decembra 2024, ktorým sa stanovujú opatrenia na posilnenie solidarity a kapacít v Únii na odhaľovanie kybernetických hrozieb a incidentov, prípravu a reakciu na ne (Ú. v. EÚ L, 2025/38, 15.1.2025).

⁴¹ Uplatňovanie uvedeného nariadenia napomáhajú usmernenia Komisie, ktoré pomáhajú všetkým aktérom, ktorí patria do jeho pôsobnosti, pochopiť a dodržiavať svoje povinnosti. Komisia zriadi novú expertnú skupinu zainteresovaných strán, ktorá bude monitorovať a zhromažďovať praktickú spätnú väzbu k vykonávaniu týchto pravidiel. Okrem toho bude Komisia podporovať prípravu vzorov a iných nástrojov na uľahčenie uplatňovania nariadenia.

spoločného záujmu. Prostredníctvom nových tematických okruhov sa podporí výmena informácií na témy, ako je integrita volieb, riadenie rizík súvisiacich s voľbami a pripravenosť na tieto riziká, pozorovanie volieb v EÚ, nové spôsoby politickej kampane vrátane financovania, bezpečnosť politických kandidátov a volených zástupcov, ako aj vplyv a úloha umelej inteligencie a iných nových technológií v súvislosti s volebnými procesmi⁴². Komisia na základe výmen informácií v Európskej sieti pre spoluprácu v oblasti volieb vypracuje **register spoločných referencií a noriem pre volebné procesy**⁴³. Komisia bude podporovať využívanie **spoločného mechanizmu na zaistenie odolnosti volebných systémov**, podnecovať partnerské výmeny, vzájomnú dobrovoľnú pomoc, spoločnú odbornú prípravu a simulačné cvičenia. Bude tiež **propagovať krátkodobé výmeny národných expertov** medzi členskými štátmi. Keďže kandidátske krajiny a potenciálni kandidáti na členstvo v EÚ sú pravidelne terčom volebného zasahovania, budú sa užšie a systematickejšie prepájať s činnosťami Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb, a to aj na osobitných stretnutiach. Okrem toho sa bude vyvíjať úsilie o ďalšiu spoluprácu s medzinárodnými organizáciami, ktoré vyvíjajú referenčné rámce a metodiky týkajúce sa volieb, a to aj pokiaľ ide o pozorovanie volieb, napr. s OBSE a Radou Európy.

Komisia bude na základe legislatívneho rámca a politických nástrojov EÚ⁴⁴ ďalej spolupracovať s členskými štátmi a so zainteresovanými stranami s cieľom vypracovať osobitné **usmernenie týkajúce sa spravodlivého, transparentného, na človeka zameraného a zodpovedného využívania AI vo volebných procesoch**. Na základe takého usmernenia, ktoré bude vypracované s podporou Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb a Európskeho úradu pre umelú inteligenciu, bude Komisia **podporovať dobrovoľné záväzky k zodpovednému využívaniu nových technológií** (najmä AI) pri politických činnostiach európskych a vnútroštátnych politických strán a iných príslušných aktérov a pokračovať v podpore výmeny najlepších postupov v týchto oblastiach, čím sa doplnia existujúce právne povinnosti.

Online platformy a internetové vyhľadávače sa stali dôležitými miestami verejnej diskusie a formovania verejnej mienky a správania voličov. Poskytovatelia veľmi veľkých online platforiem a veľmi veľkých internetových vyhľadávačov sú preto podľa aktu o digitálnych službách povinní zaviesť opatrenia na zmiernenie rizík súvisiacich s negatívnymi účinkami na občiansku diskusiu a volebné procesy⁴⁵. Komisia v záujme podpory dodržiavania týchto povinností prijala **usmernenia týkajúce sa zmiernenia systémových rizík pre volebné procesy**⁴⁶ a spolupracuje s národnými

⁴² Komisia v rámci Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb zorganizuje aj výmeny informácií o volebných prieskumoch.

⁴³ Základom pre túto výmenu budú príslušné normy a jej súčasťou budú skúsenosti získané na volebných pozorovateľských misiách EÚ.

⁴⁴ Okrem aktu o umelej inteligencii k nim patrí najmä nariadenie o politickej reklame a odporúčanie Komisie týkajúce sa inkluzívnych a odolných volebných procesov z roku 2023.

⁴⁵ Zvýšené riziko pre integritu volieb spôsobuje široká škála javov týkajúcich sa online platforiem a internetových vyhľadávačov. Tieto javy okrem iného zahŕňajú šírenie nezákonných nenávisťných prejavov online, hrozby spojené so zahraničnou manipuláciou s informáciami a zahraničným zasahovaním, ako aj širší jav dezinformácií, šírenie (násilného) extrémistického obsahu s cieľom radikalizovať ľudí, ako aj obsahu vytvoreného prostredníctvom nových technológií, ako je generatívna AI.

⁴⁶ Oznámenie Komisie – Usmernenia Komisie pre poskytovateľov veľmi veľkých online platforiem a veľmi veľkých internetových vyhľadávačov týkajúce sa zmiernenia systémových rizík pre volebné procesy (C/2024/3014). V rámci rozsahu pôsobnosti aktu o digitálnych službách, vychádzajúc najmä zo súboru volebných nástrojov podľa aktu

orgánmi členských štátov na ich pripravenosti pred voľbami⁴⁷. Komisia spolu s vnútroštátnymi koordinátormi digitálnych služieb bude **aktualizovať súbor volebných nástrojov podľa aktu o digitálnych službách** v spolupráci s Európskou sieťou pre spoluprácu v oblasti volieb, a to s cieľom zohľadniť skúsenosti z nedávnych volieb a potrebu zamerať sa na konkrétne javy⁴⁸.

Kľúčovú úlohu pri riešení hrozieb súvisiacich s voľbami bude naďalej zohrávať **Kódex správania proti šíreniu dezinformácií** vďaka svojmu dobrovoľnému prístupu zameranému na viacero zainteresovaných strán. Konkrétne **systém rýchlej reakcie** počas volieb umožňuje signatárom kódexu, ktorí nie sú z platforiem, napríklad organizáciám občianskej spoločnosti, rýchlo nahlásiť online platformám časovo citlivý obsah alebo účty, ktoré podľa nich predstavujú hrozbu pre integritu volebného procesu, čím sa zabezpečí, že online platformy budú môcť prijať vhodné opatrenia vzhľadom na svoje príslušné politiky. Tento postup by sa mal zachovať a rozšíriť, a to aj na krízové situácie⁴⁹. Nové úsilie v rámci kódexu, ktoré súvisí s voľbami, sa zameria na mapovanie a analýzu nových a vznikajúcich hrozieb spojených s kampaňami manipulácie s informáciami, ktoré sa počas volebných období vyskytujú čoraz častejšie. Signatári kódexu sa vyzývajú, aby v tom pokračovali prostredníctvom svojej činnosti v osobitnej skupine pre kódex, a pritom na základe skúseností z predchádzajúcich volieb do Európskeho parlamentu a vnútroštátnych volieb identifikovali najlepšie postupy.

Pri online politických kampaniach zohrávajú čoraz významnejšiu úlohu **Influenceri**. Komisia v nadväznosti na právne centrum EÚ pre influencerov podporí vytvorenie dobrovoľnej **siete influencerov** s cieľom zvýšiť informovanosť o príslušných pravidlách EÚ⁵⁰ vrátane ich povinností pri zapájaní sa do politických kampaní, a podporiť výmenu najlepších postupov. Komisia zároveň u influencerov podnieti prijímanie etických noriem a dobrovoľných záväzkov, a to vrátane tých, ktoré sa týkajú integrity informácií, a podporí ich činnosť v prospech digitálnej gramotnosti.

Transparentnosť a zodpovednosť za financovanie v politike vrátane financovania kampaní sú kľúčové na zabránenie zasahovaniu a rozhodujúce na zabezpečenie rovnakých podmienok medzi politickými stranami a kandidátmi a zachovanie dôvery občanov v integritu a spravodlivosť volieb. Komisia na základe príslušných pravidiel a noriem EÚ⁵¹ podporí spoluprácu s členskými

o digitálnych službách pre koordinátorov digitálnych služieb zverejneného Európskym výborom pre digitálne služby a Komisiou vo februári 2025, sa ukázalo, že volebné okrúhle stoly a záťažové testy organizované koordinátormi digitálnych služieb členských štátov sú užitočné a zlepšujú výmenu informácií medzi zainteresovanými stranami o otázkach súvisiacich s voľbami, posilňujú situačné povedomie a pomáhajú testovať pripravenosť platforiem.

⁴⁷ Zúčastňuje sa na okrúhlych stoloch so všetkými dotknutými aktérmi a organizuje záťažové testy.

⁴⁸ Napríklad na vystavenie občanov EÚ žijúcich v zahraničí kampaniam zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania a dezinformačným kampaniam počas volebných období.

⁴⁹ Spolupráca v rámci kódexu sa ukázala byť mimoriadne užitočná v súvislosti s krízami, akou bola pandémia ochorenia COVID-19 a invázia Ruska na Ukrajinu, ako aj v súvislosti s voľbami.

⁵⁰ Napríklad o nariadení o politickej reklame, akte o digitálnych službách, akte o umelej inteligencii, európskom akte o slobode médií atď.

⁵¹ Táto činnosť bude vychádzať najmä z práce zameranej na podporu uplatňovania nariadenia o politickej reklame, odporúčania Komisie (EÚ) 2023/2829 z 12. decembra 2023 týkajúceho sa inkluzívnych a odolných volebných procesov v Únii a posilnenia európskeho charakteru a účinného priebehu volieb do Európskeho parlamentu, navrhovanej smernice o boji proti korupcii, pravidiel EÚ v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a iných príslušných pravidiel EÚ (napr. v revízií nariadenia o európskych politických stranách a európskych politických

štátni v oblasti **transparentnosti a integrity financovania v politike**, pričom sa bude zaoberať otázkami spoločného záujmu, ako sú anonymné dary a kryptomeny, ktoré sa môžu využívať na financovanie činností netransparentným a ťažko odhaliteľným spôsobom. Komisia spojí národných expertov, najmä pod záštitou Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb a v úzkej spolupráci s inými sieťami EÚ a so zapojením zainteresovaných strán⁵², aby **si vymenili najlepšie postupy, vypracovali možné usmernenia a podporili jednotné akcie**.

Spoločenský a technologický vývoj, najmä na internete, je pre politické strany a kandidátov zdrojom nových príležitostí na oslovenie voličov, ale prináša aj nové výzvy. Rýchle zmeny informačného prostredia, napätie a polarizácia spôsobili, že politickí kandidáti a volení zástupcovia sú čoraz viac vystavení hrozbám, útokom a násiliu, a to tak na internete, ako aj mimo neho⁵³. Takéto správanie sa osobitne zameriava na ženy aktívne v politike⁵⁴, čo ich môže odradiť od kandidovania a v niektorých prípadoch ich donútiť k odstúpeniu z volených funkcií, a to má jednoznačne negatívny vplyv na demokratické zastúpenie, pričom zastúpenie žien v politike je naďalej nedostatočné⁵⁵. Komisia v záujme lepšieho zaistenia **bezpečnosti politických kandidátov a volených zástupcov prijme odporúčanie týkajúce sa bezpečnosti v politike**⁵⁶. V rámci Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb a v úzkej spolupráci s príslušnými zainteresovanými stranami bude Komisia pracovať aj na vypracovaní **osobitnej príručky najlepších postupov**, pričom podporí budovanie kapacít, poskytovanie praktickej podpory, zber údajov a dobrovoľné záväzky (napr. prísluhy a kódexy správania) a etické normy v tejto oblasti. V rámci tohto pracovného okruhu sa bude osobitná pozornosť venovať ženám a iným skupinám, ktoré sú vystavené zvýšenému riziku diskriminácie, a situácii miestnych politikov.

Hrozby pre integritu volebných procesov sú komplexné a mnohostranné, pričom si vyžadujú pripravenosť a reakciu v rámci širokého spektra politík a aktérov. Nedávne skúsenosti Moldavska ukazujú, že zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu možno odolať a obmedziť ich vplyv, pričom pripravenosť, pevný politický záväzok, účinná koordinácia a podpora EÚ môžu významne posilniť odolnosť demokracie voči hybridným hrozbám.

Príklady hrozieb a prístup k reakcii: prípadová štúdia z Moldavska

V roku 2024 sa v Moldavsku konali prezidentské voľby a referendum o tom, či má krajina zakotviť svoje ambície vo vzťahu k EÚ do ústavy, a zároveň prebiehala rozsiahla ruská dezinformačná kampaň, zasahovanie a kupovanie hlasov. V čase parlamentných volieb, ktoré sa konali v septembri

nadáciách, na ktorej sa spoluzákonnodarcovia dohodli v júni 2025, sa stanovujú posilnené pravidlá týkajúce sa zákazu nepriameho financovania a transparentnosti, pokiaľ ide o darcov).

⁵² Vrátane odborných poznatkov získaných počas volebných pozorovateľských misií.

⁵³ Hrozby voči novinárom, pracovníkom médií a politikom sú na popredných miestach medzi obavami, ktoré mali v súvislosti s rizikami pre demokraciu v EÚ respondenti v otvorenej verejnej konzultácii realizovanej Komisiou s cieľom vypracovať Európsky štít na obranu demokracie.

⁵⁴ <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/combating-cyber-violence-against-women-and-girls-developing-eu-measurement-framework>.

⁵⁵ <https://cdn.table.media/assets/wp-content/uploads/2025/03/07145057/Gender-Equality-Report-Chapeau-Communication.pdf>.

⁵⁶ To bude okrem iného vychádzať z odporúčania týkajúceho sa inkluzívnych a odolných volebných procesov z roku 2023, z iných príslušných pravidiel a politík EÚ (napr. v oblasti práv obetí, násilia páchaného na ženách, rasizmu, xenofóbie a ochrany osobných údajov), ako aj z prebiehajúcich medzinárodných iniciatív podporovaných EÚ.

2025, boli zaznamenané intenzívne ruské hybridné hrozby vrátane kybernetických útokov, falošných bombových poplachov, zahraničnej manipulácie s informáciami, zahraničného zasahovania a dezinformácií⁵⁷ vrátane umelého šírenia profilov určitých kandidátov alebo strán, rozsiahleho využívania obsahu generovaného AI, falošných stránok sociálnych médií a kupovania hlasov⁵⁸.

Moldavsko v súvislosti s procesom prístúpenia k EÚ posilnilo svoju odolnosť prostredníctvom komplexného a holistického prístupu zameraného na boj proti zahraničnej manipulácii s informáciami, zahraničnému zasahovaniu a dezinformáciám už v ich počiatkových fázach. S cieľom prispieť k riešeniu nedostatkov v oblasti národnej súdržnosti Moldavsko s pomocou EÚ a ďalších partnerov posilnilo svoju kybernetickú a vnútornú bezpečnosť, integritu súdnictva, kapacity vyšetrovacích orgánov na odhaľovanie nezákonných finančných tokov, a to aj prostredníctvom kryptomien, spôsobilosti strategickej komunikácie a schopnosť poskytovať služby obyvateľstvu aj počas kríz (napr. v oblasti energetiky a prílevu osôb utekajúcich pred útočnou vojnou Ruska proti Ukrajine). Národná volebná komisia prijala rozhodné opatrenia v súvislosti s porušovaním pravidiel v oblasti financovania politických strán. Novozriadené centrum StratCom na základe komplexnej analýzy a prognózovania koordinovalo vykonávanie viacstranných rámcov strategickej komunikácie zameraných na posilnenie spoločenskej odolnosti voči zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu.

Na podporu situačného povedomia a pripravenosti bolo zriadené nové regionálne centrum Európskeho strediska pre monitorovanie digitálnych médií, ktoré sa zameriava na ruské dezinformácie a pokrýva Moldavsko a Ukrajinu⁵⁹. Komisia spolu s delegáciou EÚ a partnerskou misiou EÚ zorganizovala aj simuláciu dezinformácií a kybernetických hrozieb s cieľom zvýšiť pripravenosť v súvislosti s hybridnými hrozbami v Moldavsku⁶⁰ a umožnila dočasný eskalačný mechanizmus medzi štyrmi signatármi z radov hlavných online platforiem, ktorí podpísali kódex správania proti šíreniu dezinformácií, a miestnymi aktérmi občianskej spoločnosti⁶¹.

Trvalé úsilie moldavských národných orgánov, občianskej spoločnosti a nezávislých médií, ako aj podpora zo strany EÚ, a to vrátane volebných pozorovateľských misií, zohrali kľúčovú úlohu pri odhaľovaní zasahovania, podpore mediálnej gramotnosti a v boji proti dezinformáciám prostredníctvom komunikácie založenej na faktoch. Z tejto skúsenosti vyplýva, že hlavné

⁵⁷ Cieľom hlavných dezinformačných naratívov počas volebnej kampane bolo polarizovať spoločnosť, oslabiť dôveru v demokraciu a narušiť európske smerovanie krajiny. Zameriavali sa na tvrdenia o politickom útlaku a korupcii zo strany vlády, o volebných podvodoch, strate suverenity, ako aj na vyvolanie strachu z možných ozbrojených konfliktov (správa centra BROD strediska EDMO týkajúca sa parlamentných volieb v Moldavskej republike v roku 2025, <https://brodhub.eu/en/republic-of-moldova/report-the-observation-mission-of-the-2025-parliamentary-elections-in-the-republic-of-moldova/>).

⁵⁸ Pozri správy centra FACT (centrum strediska EDMO pokrývajúce Moldavsko): <https://fact-hub.eu/moldova/> a centra BROD (centrum strediska EDMO pokrývajúce Rumunsko a Bulharsko): <https://brodhub.eu/en/republic-of-moldova/>.

⁵⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/news/new-european-digital-media-observatory-hub-fights-disinformation-ukraine-and-moldova>.

⁶⁰ Organizovaná 11. júna 2025 delegáciou Európskej únie v Moldavskej republike a partnerskou misiou Európskej únie v Moldavsku v spolupráci s Ministerstvom pre hospodársky rozvoj a digitalizáciu Moldavska, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/news/commission-services-and-moldovan-authorities-conduct-stress-test-potential-digital-hybrid-threats>.

⁶¹ Na základe úspešnej iterácie dočasného eskalačného mechanizmu počas moldavských volieb v roku 2024 a skúseností s rýchlou reakciou podľa kódexu.

zraniteľné miesta sa vyskytujú v online priestore a že na zabezpečenie digitálnej zodpovednosti v záujme podpory demokracie je potrebná trvalá angažovanosť národných orgánov aj EÚ.

Posilnenie volebnej integrity je takisto jednou z hlavných priorít vonkajšej politiky EÚ. Je to strategická nevyhnutnosť, keďže mnohé z výziev a útokov na európske demokracie a volebné procesy majú nadnárodný charakter a EÚ môže byť skutočne chránená len vtedy, ak bude obklopená odolnými demokraciami. Nedávne voľby v európskom susedstve poukázali na potrebu reagovať na žiadosti národných orgánov o pomoc v boji proti dezinformáciám v sociálnych médiách. EÚ posilní svoju podporu poskytovanú medzinárodným volebným pozorovateľským misiám, ktoré sú prítomné na mieste.

Práca v rámci Európskeho centra pre odolnosť demokracie prispeje k posilneniu spravodlivosti a integrity volebných a iných demokratických procesov. Spolupráca a výmena informácií medzi centrom a príslušnými štruktúrami a mechanizmami spolupráce v tejto oblasti na úrovni EÚ budú plne rešpektovať uplatniteľné právne rámce, nezávislosť alebo osobitosti týchto štruktúr a ich účastníkov, ako aj existujúce postupy (napr. Európska sieť pre spoluprácu v oblasti volieb, sieť národných kontaktných miest pre politickú reklamu alebo Európsky výbor pre digitálne služby).

Opatrenia:

- *podpora posilnenej spolupráce s členskými štátmi v rámci Európskej siete pre spoluprácu v oblasti volieb s cieľom posilniť integritu volieb a pripravenosť,*
- *vypracovanie usmernenia týkajúceho sa používania AI vo volebných procesoch,*
- *aktualizácia súboru volebných nástrojov podľa aktu o digitálnych službách,*
- *podpora vytvorenia dobrovoľnej siete influencerov EÚ,*
- *podpora spoločnej práce s členskými štátmi v oblasti transparentnosti a integrity financovania v politike,*
- *vypracovanie odporúčania Komisie a osobitnej príručky najlepších postupov týkajúcich sa bezpečnosti politických kandidátov a volených zástupcov,*
- *posilnenie spolupráce s medzinárodnými volebnými pozorovateľmi s cieľom posilniť kapacity na monitorovanie dezinformácií v sociálnych médiách počas pozorovania volieb mimo EÚ.*

2.3.2. Posilnenie odolnosti slobodných a nezávislých médií

Slobodné, nezávislé a pluralitné médiá sú základom integrity a rozmanitosti informačného priestoru, a preto sú pre naše demokracie nevyhnutné. Dohliadajú na výkon moci a poskytovaním množstva spoľahlivých zdrojov informácií pomáhajú ľuďom vytvárať si názory a prijímať informované rozhodnutia⁶². Podpora slobody a plurality médií je zároveň hlavným motívom činnosti EÚ, ktorá vyústila do legislatívnych iniciatív, ako je európsky akt o slobode médií alebo smernica o boji proti strategickým žalobám proti verejnej účasti⁶³. EÚ je takisto dôrazným podporovateľom slobody médií

⁶² V otvorenej verejnej konzultácii, ktorú Komisia uskutočnila s cieľom vypracovať Európsky štít na obranu demokracie, respondenti označili zabezpečenie plurality slobodných a nezávislých médií a bezpečného prostredia pre novinárov za prioritu v záujme odolnosti demokracie.

⁶³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1069 z 11. apríla 2024 o ochrane osôb zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými nárokmi alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami (Ú. v. EÚ L, 2024/1069, 16.4.2024).

vo svete, a to aj na multilaterálnej úrovni, a uznáva základnú úlohu nezávislých médií a žurnalistiky pri presadzovaní demokratických hodnôt a základných práv na celom svete.

V súvislosti s digitalizáciou je však mediálny sektor pod silným ekonomickým tlakom. Tieto zmeny v informačnom prostredí ovplyvňujú spôsob tvorby, zdieľania a spotreby informácií, ako aj ich dôveryhodnosť. Občania sa pri prístupe k informáciám a formovaní svojich názorov na širokú škálu otázok vrátane politiky čoraz viac spoliehajú na online platformy a v poslednom čase aj na generatívnu AI. Hlavným zdrojom informácií pre mladých ľudí sa stávajú online platformy⁶⁴, najmä prostredníctvom influencerov⁶⁵. Algoritmy, ktoré online platformy používajú na triedenie obsahu, zvyšujú angažovanosť, pričom často uprednostňujú senzačný alebo kontroverzný obsah pred spoľahlivými a podloženými informáciami. To predstavuje riziko posilnenia dezinformácií, spoločenských rozporov a výziev, pokiaľ ide o viditeľnosť mediálneho obsahu. Na trhu, ktorému čoraz viac dominujú online platformy, sa nezávislí poskytovatelia mediálnych služieb a spravodajské médiá pokúšajú prispôsobiť svoje obchodné modely výnosom z reklamy⁶⁶.

V dôsledku toho je ťažšie udržať nezávislé spravodajské médiá a dostupnosť kvalitného a investigatívneho novinárskeho obsahu založeného na odborných a etických normách. Vo viacerých regiónoch, najmä v mnohých vidieckych oblastiach, boli miestne spravodajské médiá vytlačené z trhu, čím sa vytvorili tzv. spravodajské púšte, ktoré majú za následok zníženie dostupnosti, plurality a kvality informácií⁶⁷, čo môže viesť k strate angažovanosti a dôvery v demokraciu a k väčšiemu vystaveniu dezinformáciám. Útoky, žaloby predstavujúce zneužitie práva a iné formy zastrašovania navyše poškodzujú prostredie, v ktorom novinári pracujú, a preto sa bezpečnosť a ochrana novinárov stali základnou prioritou⁶⁸.

EÚ sa proaktívne zaoberá výzvami týkajúcimi sa slobody a plurality médií, pričom predložila niekoľko právnych a politických nástrojov a nástrojov financovania. Európsky akt o slobode médií poskytuje nový súbor spoločných pravidiel na ochranu plurality a nezávislosti médií v EÚ, pričom jeho cieľom je zabezpečiť, aby verejnoprávne aj súkromné médiá mohli pôsobiť na vnútornom trhu bez zbytočného tlaku a s prihliadnutím na digitálnu transformáciu. Komisia podporuje členské štáty pri uplatňovaní európskeho aktu o slobode médií, a to aj prostredníctvom usmernení, a zabezpečí jeho presadzovanie. Komisia bude viesť aktívny dialóg s príslušnými subjektmi z odvetvia a organizáciami občianskej spoločnosti v záujme zabezpečenia účinného uplatňovania ochranných opatrení a mechanizmov stanovených v európskom akte o slobode médií v celej EÚ.

⁶⁴ Z prieskumu sociálnych médií z roku 2025 vyplýva, že pre mladých ľudí vo veku 15 až 24 rokov sú platformy sociálnych médií najčastejším zdrojom aktuálneho spoločenského a publicistického obsahu (65 %). Zdroj: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3592?etrans=sk>.

⁶⁵ Výhľad európskeho mediálneho priemyslu. Pozri: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/library/2025-european-media-industry-outlook-report>. Zo správy inštitútu Reuters Institute Digital News z roku 2024 vyplýva, že 57 % používateľov sociálnej siete TikTok a 53 % používateľov sociálnej siete Instagram uvádzajú, že influenceri sú ich primárnym zdrojom správ a až po nich nasledujú novinári (41 %) a tlačene médiá (34 %).

⁶⁶ Vložte najnovšie štatistiky Eurostatu o podieloch na trhu.

⁶⁷ <https://cmpf.eui.eu/local-media-for-democracy-research-results/>.

⁶⁸ Komisia vo svojej správe o právnom štáte z roku 2025 konštatovala, že bezpečnosti a ochrane novinárov sa venuje čoraz väčšia pozornosť v čase pretrvávajúci hrozieb, pričom členské štáty vytvárajú podporné štruktúry alebo pokračujú v ich prevádzkovaní či posilňujú právnu ochranu novinárov; https://commission.europa.eu/publications/2025-rule-law-report-communication-and-country-chapters_sk.

S cieľom zabezpečiť, aby poskytovatelia veľmi veľkých online platforiem a veľmi veľkých internetových vyhľadávačov venovali náležitú pozornosť slobode a pluralite médií, sa v akte o digitálnych službách vyžaduje, aby dôsledne identifikovali a zmierňovali všetky systémové riziká vyplývajúce z návrhu alebo fungovania ich služieb, a to aj pokiaľ ide o slobodu a pluralitu médií. Komisia bude naďalej monitorovať a presadzovať tieto povinnosti, pričom bude spolupracovať s príslušnými zainteresovanými stranami s cieľom zabezpečiť ich dodržiavanie v digitálnej oblasti.

Zabezpečenie voľného toku informácií v našej demokracii si vyžaduje živé a súťažeschopné trhy pre slobodné a nezávislé médiá. Komisia bude naďalej presadzovať **antitrustové pravidlá** EÚ v digitálnom sektore s cieľom prispieť k podpore spravodlivého a rozmanitého mediálneho prostredia a bojovať proti postupom, ktoré môžu narušiť pluralitu médií, a to aj prostredníctvom ochrany nezávislých poskytovateľov mediálnych služieb pred protisúťažným správaním v oblasti online reklamy. Ochranou hospodárskej súťaže sa navyše môže podporiť pluralita a rozmanitosť médií, a to nielen v tradičných mediálnych sektoroch, ale aj v rýchlo sa rozvíjajúcich sektoroch, ako je AI. Komisia v **revidovaných usmerneniach o fúziách**⁶⁹ poskytne viac usmernení o tom, ako zachováva hospodársku súťaž v oblasti kvality a ako sa tým môže podporiť pluralita a rozmanitosť médií v prospech spotrebiteľov a občanov. V zmysle **aktu o digitálnych trhoch**⁷⁰ Komisia zahnie medzi svoje priority opatrenia na presadzovanie pravidiel, ktorými sa podporuje nezávislé a rozmanité mediálne prostredie, a to aj zvýšením transparentnosti online reklamy. Nové výzvy, napríklad zavádzanie služieb využívajúcich AI, majú vplyv aj na spravodlivé a súťažeschopné digitálne trhy s mediálnymi službami. Komisia vedie na tieto témy dialógy o regulácii s príslušnými strážcami prístupu. To je aj súčasťou prebiehajúceho preskúmania aktu o digitálnych trhoch, v rámci ktorého bude poskytnutá správa o zistených problémoch a možných budúcich krokoch.

Komisia v záujme ďalšej podpory hospodárskej životaschopnosti sektora v súvislosti s aktuálnym hodnotením a nadchádzajúcim preskúmaním **smernice o audiovizuálnych mediálnych službách**⁷¹ posúdi spôsoby, ako **posilniť zdôrazňovanie mediálnych služieb všeobecného záujmu a modernizovať pravidlá v oblasti reklamy s cieľom podporiť udržateľnosť médií v EÚ. Úloha influencerov** sa zohľadní aj pri preskúmaní smernice o audiovizuálnych mediálnych službách⁷² a v pripravovanom akte o digitálnej spravodlivosti, ktorým sa dopĺňajú existujúce pravidlá EÚ.

Cieľom **verejného financovania verejnoprávneho vysielania** je umožniť mu plniť demokratické, sociálne a kultúrne potreby spoločnosti a zaručiť pluralitu vrátane kultúrnej a jazykovej rozmanitosti. Európskym aktom o slobode médií sa od členských štátov vyžaduje, aby

⁶⁹ Usmernenia na posudzovanie horizontálnych fúzií podľa nariadenia Rady o kontrole koncentrácií medzi podnikmi (2004/C 31/03) a usmernenia o posudzovaní nehorizontálnych fúzií podľa nariadenia Rady o kontrole koncentrácií medzi spoločnosťami (2008/C 265/07).

⁷⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/1925 zo 14. septembra 2022 o súťažeschopných a spravodlivých trhoch digitálneho sektora (Ú. v. EÚ L 265, 12.10.2022, s. 1 – 66).

⁷¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1808 zo 14. novembra 2018, ktorou sa mení smernica 2010/13/EÚ o koordinácii niektorých ustanovení upravených zákonom, iným právnym predpisom alebo správny opatrením v členských štátoch týkajúcich sa poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb (smernica o audiovizuálnych mediálnych službách) s ohľadom na meniace sa podmienky na trhu (Ú. v. EÚ L 303, 28.11.2018, s. 69 – 92).

⁷² Pri preskúmaní pravidiel týkajúcich sa audiovizuálnych mediálnych služieb sa Komisia zameria na spôsoby, ako zabezpečiť spravodlivejší mediálny ekosystém, v ktorom budú diváci – najmä tí mladší – primerane chránení pri sledovaní audiovizuálneho obsahu online vrátane obsahu prístupňovaného influencerami.

zaviedli postupy financovania, ktorými sa zaručí, aby poskytovatelia verejnoprávnych médií mali primerané, udržateľné a predvídateľné finančné zdroje zodpovedajúce plneniu verejnoprávneho poslania a schopnosti rozvíjať sa v jeho rámci. Cieľom prebiehajúceho hodnotenia oznámenia o vysielaní z roku 2009⁷³ je posúdiť, či sú existujúce pravidlá štátnej pomoci pre verejnoprávne vysielanie stále vhodné na daný účel vzhľadom na vývoj na trhu – od nových technológií cez nové spôsoby sledovania až po nové subjekty v sektore.

Hoci vývoj generatívnej AI prináša nové príležitosti, zároveň predstavuje rôzne výzvy pre mediálny ekosystém. Internetové pirátstvo a využívanie materiálov chránených autorským právom na učenie modelov AI bez povolenia je naďalej významnou hrozbou pre mediálny sektor, ktorá znižuje príjmy a ovplyvňuje kvalitu a rozmanitosť médií. Komisia **preskúma smernicu o autorskom práve na jednotnom digitálnom trhu**⁷⁴ a zvaží, ako zlepšiť jej účinnosť v súvislosti s týmto vývojom.

Komisia takisto využije svoje finančné nástroje na podporu hospodárskej odolnosti mediálneho sektora v EÚ i mimo nej. **Programom pre odolnosť médií** sa prepojí súčasná podpora médií s programami financovania navrhovanými v novom viacročnom finančnom rámci (ďalej len „VFR“)⁷⁵, čím sa pripraví podmienky pre úspešné zavedenie budúceho VFR. V rámci tohto programu sa podporí nezávislá žurnalistika a mediálna gramotnosť, čím sa zdôrazní úsilie Komisie o posilnenie udržateľného sektora spravodajských médií vrátane miestnej žurnalistiky, a to aj v kandidátskych krajinách EÚ a v krajinách, ktoré sú potenciálnymi kandidátmi na členstvo v EÚ. Komisia zintenzívni podporu poskytovanú miestnym médiám prostredníctvom programu **Kreatívna Európa** a podporí projekty, ktoré sa zameriavajú na životaschopnosť nezávislej a miestnej žurnalistiky⁷⁶. Program Kreatívna Európa zároveň rozšíri svoje existujúce výzvy na predkladanie návrhov v oblasti zručností v roku 2027, a to pridaním novej akcie zameranej na zvyšovanie úrovne zručností pracovníkov spravodajských médií. V rámci novej akcie programu **Horizont Európa** sa ďalej podporí digitálna transformácia mediálneho priemyslu, a to okrem iného navrhnutím nových inovačných nástrojov pre médiá na oslovenie nových používateľov a získanie nových zdrojov príjmov.

Súkromné investície do médií zostávajú na relatívne nízkej úrovni a vyžadujú si nové na mieru prispôbené investičné riešenia so zameraním na dlhodobú návratnosť investícií. Mala by sa umožniť podpora kvalitných nezávislých médií prostredníctvom **súkromného kapitálu**. Komisia bude podporovať spoločensky prospešné investovanie v sektore spravodajských médií a spolu so skupinou EIB nadviaže spoluprácu s potenciálnymi investormi.

⁷³ Európska komisia, oznámenie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci na verejnoprávne vysielanie (2009/C 257/01), v súvislosti s ktorým Komisia v októbri 2025 začala verejnú konzultáciu s cieľom získať podnety od orgánov verejnej moci, podnikov a občanov.

⁷⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu (Ú. v. EÚ L 130, 17.5.2019, s. 92 – 125).

⁷⁵ Najmä s navrhovaným programom AgoraEU.

⁷⁶ Komisia takisto podporuje nezávislú miestnu žurnalistiku a prispieva k odbornej príprave aspirujúcich novinárov prostredníctvom opatrení zameraných na konkrétne témy, napríklad v rámci politiky súdržnosti EÚ. Jej miestne orientované informačné opatrenia a opatrenia v oblasti budovania kapacít prispievajú k riešeniu tzv. spravodajských púští.

Komisia sa zaviazala, že v rámci podpory zavádzania AI v kultúrnych a kreatívnych sektoroch pomôže pri vývoji **celoeurópskych platforiem** s cieľom sprístupniť širšiemu publiku správy a informácie v reálnom čase z profesionálnych médií v celej EÚ a vo viacerých jazykoch⁷⁷. Komisia zároveň zintenzívni svoju podporu inovačných mediálnych projektov, ktoré poskytujú nové formáty a obsah divákovi v celej Únii aj mimo nej⁷⁸. Komisia navyše preskúma budúce možnosti, pokiaľ ide o technologické prostredie EÚ, pričom spočiatku sa zameria na budúce platformy sociálnych sietí/sociálnych médií, čím podporí **digitálnu suverenitu** EÚ.

Zaručenie **bezpečnosti a ochrany novinárov** zostáva kľúčovou prioritou, a to aj v rámci vonkajšej činnosti EÚ⁷⁹. Komisia v záujme zintenzívnenia úsilia o ochranu novinárov pred neprimeraným tlakom, hrozbami a útokmi aktualizuje svoje **odporúčanie týkajúce sa bezpečnosti novinárov**⁸⁰ s cieľom podporiť bezpečnejšie a priaznivejšie prostredie pre novinárov a kvalitné spravodajstvo (žurnalistiku z primárnych zdrojov) v spoločnosti a zorganizuje **podujatie na vysokej úrovni na tému boja proti strategickým žalobám proti verejnej účasti** na podporu preskúmania svojho odporúčania týkajúceho sa boja proti týmto žalobám⁸¹. Komisia okrem toho v záujme podpory bezpečných prístavov pre novinárov, výskumných pracovníkov a organizácie občianskej spoločnosti, ktoré pôsobia v oblasti analyzovania informačného prostredia a jeho vývoja (napr. vplyvu AI), prijme usmernenia na podporu vykonávania príslušných pravidiel EÚ⁸².

V záujme celkového cieľa, ktorým je podpora slobody a plurality médií, bude Komisia zároveň naďalej financovať mechanizmy na monitorovanie slobody tlače v členských štátoch EÚ a kandidátskych krajinách⁸³.

Komisia podporuje kvalitné a nezávislé médiá a žurnalistiku aj na medzinárodnej úrovni, najmä v krajinách v susedstve EÚ, v kandidátskych krajinách EÚ a v krajinách, ktoré sú potenciálnymi kandidátmi na členstvo v EÚ. Základné financovanie v záujme zachovania nezávislých médií je účinným a efektívnym prostriedkom v boji proti dezinformačným operáciám autoritárskych režimov doma aj v zahraničí. Nezávislé a vysokokvalitné investigatívne a zábavné formáty pomáhajú

⁷⁷ Stratégia využívania umelej inteligencie [COM(2025) 723 final].

⁷⁸ Opatrenia na podporu sektorov spravodajských médií sú k dispozícii na adrese: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/sk/policies/news-initiative>. Na podnet členských štátov sa začali aj pozoruhodné iniciatívy v oblasti spolupráce. Nové príklady takýchto cezhraničných iniciatív zahŕňajú projekt ARTE+ a projekt tzv. informačného štítu, ktoré spoločne spustili spoločnosti Deutsche Welle a France Médias Monde.

⁷⁹ Podpora nezávislých a pluralitných médií, prístup k informáciám a boj proti dezinformáciám, ako aj bezpečnosť novinárov a mediálnych pracovníkov na internete i mimo neho sú kľúčovými prioritami podľa akčného plánu EÚ pre ľudské práva a demokraciu, pričom táto podpora zahŕňa opatrenia, ako je mechanizmus EÚ pre obhajcov ľudských práv: [ProtectDefenders.eu](https://protectdefenders.eu) a podpora EÚ poskytovaná Európskej nadácii na podporu demokracie (EED), ktorá pomáha aktérom v oblasti demokracie vrátane nezávislých mediálnych platforiem a novinárov. <https://democracyendowment.eu/>.

⁸⁰ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2021/1534 zo 16. septembra 2021 k zaručeniu ochrany, bezpečnosti a posilneniu postavenia novinárov a iných pracovníkov médií v Európskej únii (C/2021/6650).

⁸¹ Komisia takisto obnoví mandát a zloženie expertnej skupiny na boj proti strategickým žalobám proti verejnej účasti v záujme posilnenia podpory poskytovanej obetiam a preskúmania pravidiel EÚ týkajúcich sa medzinárodného práva súkromného, a to s cieľom posúdiť prípadnú potrebu zahrnutia aspektov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategických žalôb proti verejnej účasti.

⁸² Napríklad aktu o digitálnych službách, nariadenia o politickej reklame alebo aktu o umelej inteligencii.

⁸³ Pozri napríklad projekty financované z programu Kreativna Európa, ako je Mechanizmus rýchlej reakcie v oblasti slobody médií.

predchádzať uchyteniu sa naratívov zahraničnej manipulácie s informáciami a zahraničného zasahovania a môžu obmedziť ich šírenie do EÚ a partnerských krajín EÚ⁸⁴. Okrem toho Európska nadácia na podporu demokracie a mechanizmus Komisie ProtectDefenders.eu poskytujú podporu ohrozeným novinárom ako obhajcom ľudských práv z krajín mimo EÚ. V roku 2024 bolo prostredníctvom tohto mechanizmu podporených najmenej 943 mediálnych pracovníkov. Komisia bude naďalej poskytovať základnú podporu nezávislým novinárom v exile a nezávislým médiám, a to vrátane novinárov a médií z Ruska, Bieloruska a iných krajín, ktoré pôsobia v rámci EÚ a jej susedstva, a zároveň bude pomáhať pri udržiavaní vysokokvalitných nezávislých médií v kľúčových partnerských krajinách. Komisia zintenzívni činnosť v oblasti rýchlej reakcie v spolupráci s dôveryhodnými partnermi s cieľom zabezpečiť, aby mali občania, aktéri občianskej spoločnosti a novinári v autoritárskych režimoch k dispozícii riešenia na obchádzanie digitálnej cenzúry a na boj proti sledovaniu a vypínaniu médií. Komisia takisto navrhla, aby sa ako priorita v rámci nového VFR Globálna Európa stanovila podpora slobody médií.

Opatrenia:

- *preskúmanie smernice o audiovizuálnych mediálnych službách,*
- *riešenie výziev, ktorým čelí mediálny ekosystém, v súvislosti s preskúmaním smernice o autorskom práve na jednotnom digitálnom trhu,*
- *poskytnutie usmernenia s cieľom zachovať hospodársku súťaž a podpora plurality a rozmanitosti médií v súvislosti s revíziou usmernení o fúziách,*
- *posúdenie vhodnosti existujúcich pravidiel štátnej pomoci pre verejnoprávne vysielanie v rámci hodnotenia oznámenia o vysielaní z roku 2009,*
- *zavedenie programu pre odolnosť médií na podporu nezávislej žurnalistiky a mediálnej gramotnosti,*
- *posilnenie opatrení týkajúcich sa bezpečnosti novinárov a boja proti zneužívaniu súdnych sporov (strategické žaloby proti verejnej účasti),*
- *podpora kvalitných nezávislých médií a žurnalistiky za hranicami EÚ.*

2.4. Zvyšovanie spoločenskej odolnosti a angažovanosti občanov

Základom demokracie sú angažovaní a schopní občania a aktívna občianska spoločnosť. Podporou občianskeho vzdelávania vrátane mediálnej a digitálnej gramotnosti a kritického myslenia sa posilňuje povedomie o rizikách a hrozbách a umožňuje občanom všetkých vekových kategórií vo všetkých komunitách orientovať sa v informačnom prostredí, získať prístup k spoľahlivým informáciám, uplatňovať svoje demokratické práva a zapájať sa do demokratických procesov. Podpora zapojenia občanov do demokratického života prostredníctvom podpory participatívnych a poradných nástrojov je potrebná aj v záujme posilnenia zodpovednosti, postavenia a dôvery verejnosti. Tie sú kľúčom k budovaniu celkovej spoločenskej odolnosti.

2.4.1. Občianske vzdelávanie a zručnosti pre demokraciu

⁸⁴ Len v samotnom Rusku mala základná podpora EÚ poskytovaná nezávislým médiám prostredníctvom Európskej nadácie na podporu demokracie dosah prostredníctvom kanálov sociálnych médií na najmenej 36 miliónov divákov. Od roku 2022 sa sledovanosť spravodajských médií podporovaných EÚ zvýšila najmenej o 15 až 20 %.

Občianske zručnosti vrátane mediálnej a digitálnej gramotnosti sú pre demokraciu rozhodujúce. Tieto zručnosti sa podporujú prostredníctvom širokej škály projektov v rámci rôznych programov EÚ, napríklad v rámci programu Erasmus+, programu Občania, rovnosť, práva a hodnoty a programu Horizont Európa.

Opatrenia v oblasti vzdelávania

Školy a vzdelávacie inštitúcie podporou kritického myslenia, inkluzívnosti, slobody prejavu a aktívnej občianskej angažovanosti zohrávajú kľúčovú úlohu pri rozvíjaní občianskych zručností, ktoré ľuďom umožňujú konať zodpovedne. Rozvíjaním týchto zručností vzdelávacie subjekty na všetkých úrovniach posilňujú postavenie informovaných a angažovaných občanov, čím budujú odolnejšie demokratické spoločnosti.

Akčný plán pre základné zručnosti, ktorý je súčasťou únie zručností, považuje občianske aj digitálne zručnosti za základné zručnosti, ktoré sú nevyhnutné na to, aby mohli občania prosperovať v pracovnom aj osobnom živote. Súčasťou **balíka opatrení v oblasti vzdelávania** do roku 2026 bude **program na podporu základných zručností pre školy** s cieľom podporiť deti a mladých ľudí pri získavaní gramotnosti, zručností v oblasti matematiky a prírodných vied, digitálnych a občianskych zručností. Komisia v rámci tohto balíka predstaví plán pre budúcnosť digitálneho vzdelávania a zručností do roku 2030, ktorý bude vychádzať z preskúmania akčného plánu digitálneho vzdelávania, pričom sa zameria na digitálne zručnosti, gramotnosť v oblasti AI a kritické myslenie a na posilnenie odolnosti demokracie v digitálnom svete.

Komisia poskytne odporúčania pre vedúcich pracovníkov škôl a tvorcov politik. To bude zahŕňať aktualizované **Usmernenia pre učiteľov a pedagógov týkajúce sa boja proti dezinformáciám a podpory digitálnej gramotnosti** prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy⁸⁵ s cieľom posilniť pedagogické odborné znalosti učiteľov a zručnosti mladých ľudí v oblasti kritického myslenia a podporiť zodpovedné používanie digitálnych technológií a informované rozhodnutia v online prostredí. Tieto usmernenia sa budú týkať vývoja, ktorý zahŕňa generatívnu AI, manipuláciu s informáciami⁸⁶ a úlohu sociálnych médií a influencerov. Komisia zároveň vypracúva usmernenia na podporu získavania základných zručností v oblasti pripravenosti vrátane príslušných prvkov mediálnej gramotnosti, ktoré sú kľúčové pre aktívne a informované občianstvo a boj proti dezinformáciám a manipulácii s informáciami. Komisia vypracuje **rámec kompetencií v oblasti občianstva EÚ**⁸⁷ spolu s **usmerneniami na posilnenie občianskeho vzdelávania v školách**. Na základe toho sa vypracujú učebné plány a programy odbornej prípravy.

Opatrenia v oblasti mediálnej gramotnosti nad rámec vzdelávania

Popri opatreniach v oblasti vzdelávania je potrebné inkluzívne a účinne zintenzívniť opatrenia na podporu mediálnej gramotnosti vrátane digitálnej gramotnosti v celej EÚ, aby mali dosah na ľudí

⁸⁵ Európska komisia: Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie, mládež, šport a kultúru, Usmernenia pre učiteľov a pedagógov týkajúce sa boja proti dezinformáciám a podpory digitálnej gramotnosti prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2022, <https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/a224c235-4843-11ed-92ed-01aa75ed71a1>.

⁸⁶ Vrátane možného diferencovaného zamerania na chlapcov a dievčatá.

⁸⁷ Okrem iného s prihliadnutím na práva vyplývajúce z občianstva EÚ, ako sa vysvetľuje v príručke o občianstve EÚ: https://commission.europa.eu/publications/guide-eu-citizenship_sk a v pripravovanej príručke pre občanov o demokracii v EÚ.

všetkých vekových kategórií bez ohľadu na ich sociálno-ekonomické pomery, najmä na ľudí mimo prostredia vzdelávania a odbornej prípravy.

Komisia zavedie **balík opatrení týkajúcich sa mediálnej gramotnosti. Program pre odolnosť médií** bude zahŕňať nové opatrenia na podporu mediálnej gramotnosti s dosahom na všetky vekové kategórie (mládež, dospelí, seniori) vo všetkých vidieckych a mestských oblastiach. Bude sa zaoberať novými a existujúcimi výzvami v oblasti integrity informácií, pričom prepojí mediálnu gramotnosť s pripravenosťou a zameria sa na nové trendy z hľadiska spotreby médií⁸⁸. Súčasťou hodnotenia a preskúmania týchto pravidiel budú aj možné opatrenia na zlepšenie existujúcich mechanizmov podľa smernice o audiovizuálnych mediálnych službách v oblasti mediálnej gramotnosti. Prioritou bude podpora členských štátov, ktoré čelia osobitným výzvam a potrebám, ako aj kandidátskych krajín a potenciálnych kandidátov⁸⁹ a skupín, ktoré čelia prekážkam pri zapájaní sa do demokratického života⁹⁰.

Komisia podporí členské štáty pri vypracúvaní, rozširovaní alebo vykonávaní **národných alebo regionálnych akčných plánov v oblasti mediálnej gramotnosti**⁹¹.

Komisia takisto **posilní komunitu mediálnej gramotnosti** s cieľom zvýšiť koordináciu a posilniť prepojenia medzi zapojenými aktérmi. To bude zahŕňať posilnenie **expertnej skupiny Komisie pre mediálnu gramotnosť** orgánov členských štátov prostredníctvom podpory výmeny najlepších postupov, poskytnutia nových nástrojov spolupráce a rozšírenia jej mandátu o aspekty spoločenskej odolnosti a pripravenosti. Komisia na doplnenie úsilia expertnej skupiny pre mediálnu gramotnosť zriadi aj novú **nezávislú sieť expertov pre mediálnu gramotnosť**, ktorá bude spájať nezávislých expertov z rôznych oblastí (napr. z oblastí, ako je pripravenosť, zahraničná manipulácia s informáciami, zahraničné zasahovanie, dezinformácie, analýza údajov, riziká súvisiace s integritou informácií, behaviorálne vedy atď.). Úsilie v oblasti mediálnej gramotnosti bude nadväzovať aj na činnosť komunity pre mediálnu gramotnosť v rámci Európskeho strediska pre monitorovanie digitálnych médií (EDMO), pričom sa bude ďalej rozširovať register najlepších postupov a prípadov použitia, a to na základe usmernení strediska EDMO pre účinné iniciatívy v oblasti mediálnej gramotnosti⁹² a prostredníctvom rozširovania úspešných riešení vyvinutých a zavedených **regionálnymi/národnými centrami strediska EDMO**, napríklad v oblasti oslovovania zraniteľných skupín, vidieckych komunít a seniorov alebo v oblasti spolupráce s médiami.

⁸⁸ Súčasťou hodnotenia a preskúmania budú aj opatrenia na zlepšenie mechanizmu podľa smernice o audiovizuálnych mediálnych službách v oblasti mediálnej gramotnosti.

⁸⁹ Tí sú mimoriadne vystavení zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu a dezinformáciám vzhľadom na blízkosť Ruska a Bieloruska.

⁹⁰ To by mohlo vychádzať z existujúcich ukazovateľov, ako je napríklad index plurality médií, ktorý zahŕňa čiastkový ukazovateľ týkajúci sa úrovne mediálnej gramotnosti.

⁹¹ V Európskej stratégii únie pripravenosti bola vyjadrená výzva na zintenzívnenie práce v oblasti digitálnej a mediálnej gramotnosti, a to aj v kontexte pripravovaného Európskeho štítu na obranu demokracie a plánu pre budúcnosť digitálneho vzdelávania a zručností do roku 2030, s cieľom posilniť kritické myslenie a budovať odolnosť proti dezinformáciám a kybernetickým hrozbám už od útleho veku. Niekoľko členských štátov má národné programy na dosiahnutie týchto cieľov. Napríklad Luxembursko prijalo v roku 2021 národný akčný plán pre digitálne začlenenie a Malta má stratégiu digitálneho vzdelávania na roky 2025 – 2030.

⁹² Pozri: <https://edmo.eu/areas-of-activities/media-literacy/raising-standards-the-edmo-guidelines/>.

Komisia predstaví **príručku pre občanov o demokracii v EÚ** s cieľom podporiť informovanosť občanov o ich demokratických právach vyplývajúcich z právnych predpisov a politických rámcov EÚ a o tom, ako ich uplatňovať⁹³. Osobitný dôraz sa bude klásť na mladých ľudí.

S cieľom zapojiť občanov do tvorby týchto opatrení v oblasti demokracie, občianstva a zručnosti mediálnej a digitálnej gramotnosti Komisia zorganizuje **európsku panelovú diskusiu občanov na tému odolnosť demokracie**.

Opatrenia:

- *vypracovanie programu na podporu základných zručností pre školy do roku 2026 vrátane občianskych a digitálnych zručností,*
- *aktualizácia usmernení pre učiteľov a pedagógov týkajúcich sa boja proti dezinformáciám a podpory digitálnej gramotnosti,*
- *vypracovanie rámca kompetencií v oblasti občianstva EÚ spolu s usmerneniami na posilnenie občianskeho vzdelávania v školách,*
- *podpora členských štátov pri vypracúvaní, rozširovaní alebo vykonávaní národných alebo regionálnych akčných plánov v oblasti mediálnej gramotnosti,*
- *zavedenie opatrení v oblasti mediálnej gramotnosti s novými prioritami a s posilnenou komunitou pre mediálnu gramotnosť,*
- *vypracovanie príručky pre občanov o demokracii v EÚ,*
- *zorganizovanie európskej panelovej diskusie občanov na tému odolnosť demokracie.*

2.4.2. Podpora angažovanosti a účasti občanov

Nové a zmysluplné metódy účasti, diskusie a angažovanosti občanov všetkých generácií⁹⁴ ponúkajú občanom doplnkové spôsoby, ako sa môžu zapojiť do demokratickej diskusie a tvorby verejných politík, čím obohacujú diskusie z rozmanitých uhlov pohľadu – dôkazom čoho je Konferencia o budúcnosti Európy – a posilňujú zastupiteľskú demokraciu založenú na voľbách.

Na úrovni EÚ využíva Komisia niekoľko nástrojov na zapojenie občanov EÚ do tvorby svojich politík, počnúc európskymi iniciatívami občanov, ktoré sú jedinečným nástrojom na stanovenie programu a umožňujú občanom predkladať svoje podnety na opatrenia EÚ. **Európske panelové diskusie občanov a platforma na zapojenie občanov** sa stali dôležitými prostriedkami na zabezpečenie informácií a podpory pre tvorbu politík, budovanie odolnosti demokracie a podporu európskeho občianstva, pričom sa bude nabádať k ich využívaniu na úrovni EÚ a v členských štátoch. Komisia preskúma možnosti otvoriť svoju platformu na zapojenie občanov alebo umožniť jej interoperabilitu s národnými, regionálnymi a miestnymi orgánmi verejnej správy.

Komisia bude úzko spolupracovať s príslušnými orgánmi a subjektmi, napríklad s Európskym výborom regiónov, Európskym hospodárskym a sociálnym výborom a so zainteresovanými

⁹³ Bude zameraná na práva vyplývajúce z aktu o digitálnych službách, aktu o umelej inteligencii, zo smernice o audiovizuálnych mediálnych službách, z nariadenia o politickej reklame, volebných práv EÚ a ďalších príslušných rámcov.

⁹⁴ Tieto metódy zahŕňajú medzigeneračné panelové diskusie občanov, zhromaždenia občanov, participatívne rozpočtovanie, participatívne plánovanie alebo nové nástroje a platformy digitálnych občianskych technológií, ktoré dopĺňajú postupy, ako sú verejné konzultácie alebo prieskumy.

stranami⁹⁵, a to s cieľom posilniť **sieť národných orgánov pre účasť občanov** prostredníctvom národných kontaktných miest, pričom bude vychádzať najmä z virtuálneho kompetenčného centra Komisie pre participatívnu a deliberatívnu demokraciu⁹⁶. Činnosť tejto siete sa zameria na miestnu úroveň, posilnenie postavenia mládeže a medzigeneračný dialóg, poskytovanie praktickej podpory a propagáciu príslušných nástrojov vo vzťahu k národným orgánom. Komisia v rámci tohto rámca podporí vypracovanie **balíka opatrení týkajúcich sa odbornej prípravy** pre členské štáty, ktorý sa zameria na účasť občanov, a to vo všetkých úradných jazykoch EÚ.

Komisia zabezpečí rozsiahlejší prístup k informáciám o účasti občanov prostredníctvom **viacjazyčného portálu** pre zdroje na úrovni EÚ v záujme väčšieho šírenia nástrojov a informácií o demokratickej účasti, pričom tento portál bude použiteľný na všetkých úrovniach v celej EÚ vrátane orgánov verejnej správy, zainteresovaných strán a občanov, a bude sústrediť informácie zhromaždené prostredníctvom siete národných orgánov pre účasť občanov a v rámci kompetenčného centra pre participatívnu a deliberatívnu demokraciu.

Mali by sa propagovať inovačné digitálne nástroje v záujme doplnenia a podpory osobných výmen. Komisia bude stimulovať inovácie v oblasti online platforiem, ktoré umožňujú účasť na demokracii (občianske technológie⁹⁷), vrátane miestnych digitálnych platforiem, ktoré podporujú demokratickú angažovanosť, pričom využívajú AI na participatívne účely. V záujme začatia spolupráce so sektorom občianskych technológií Komisia zorganizuje **hackatón občianskych technológií**, na ktorom sa predstavia inovačné projekty, a zriadi európske **centrum občianskych technológií**⁹⁸, ktoré bude komplexným viacjazyčným kontaktným miestom poskytujúcim informácie, zdroje a nástroje v oblasti občianskych technológií⁹⁹. Komisia podporí pilotné projekty v tejto oblasti v rámci príslušných programov financovania EÚ, do ktorých budú zapojené miestne orgány, komunity a technologické startupy, s cieľom vyvinúť škálovateľné riešenia, a to aj vo vidieckych oblastiach¹⁰⁰. V rámci týchto pracovných okruhov bude osobitná pozornosť venovaná dostupnosti a interoperabilite nástrojov v oblasti občianskych technológií.

Participácia mládeže a konzultácie s mládežou na všetkých úrovniach zabezpečujú, že politiky a rozhodnutia zohľadňujú perspektívy a potreby mladej generácie, pre ktorú budú mať dlhodobé

⁹⁵ V rámci stratégie EÚ pre občiansku spoločnosť sa navrhnu opatrenia na spoluprácu s členskými štátmi s cieľom posilniť zapojenie organizácií občianskej spoločnosti, a to aj v nadväznosti na odporúčanie z roku 2023, pokiaľ ide o týchto aktérov, zatiaľ čo opatrenia v rámci Európskeho štítu na obranu demokracie sa zamerajú na účasť občanov.

⁹⁶ Toto centrum podporuje participatívne a deliberatívne projekty na úrovni EÚ a zapája kandidátske krajiny a potenciálnych kandidátov, a to prostredníctvom rôznych zdrojov, odbornej prípravy, osobných podujatí, občianskych laboratórií a komunity praxe s multidisciplinárnymi odbornými znalosťami z celej EÚ.

⁹⁷ Občianske technológie možno vymedziť ako využívanie digitálnych technológií na posilňovanie demokracie umožnením informovanosti verejnosti, účasti verejnosti na rozhodovaní a tvorbe politik a zvýšením schopností vlád reagovať a niesť zodpovednosť (pozri OECD Public Governance Policy Papers č. 72 z roku 2025).

⁹⁸ Bude napojené na portál interoperabilnej Európy, ktorý bol zriadený nariadením (EÚ) 2024/903 a poskytuje prístup k riešeniam interoperability a riešeniam s otvoreným zdrojovým kódom, ktoré používajú orgány verejnej správy v Európe. Už teraz ponúka rôzne nástroje s otvoreným zdrojovým kódom na účely účasti občanov.

⁹⁹ Ako také podporí zviditeľnenie nástrojov v oblasti občianskych technológií a výmenu odborných znalostí a vedomostí v rámci celého ekosystému občianskych technológií a podporí informovanosť o tomto sektore medzi národnými a miestnymi orgánmi.

¹⁰⁰ Na základe európskeho rámca interoperability sa vytvorí model hodnotenia na posúdenie úrovne zrelosti interoperability platforiem občianskych technológií, ktorý online platformám pomôže identifikovať oblasti, ktoré je potrebné zlepšiť.

dôsledky. Zapojením mladých ľudí inkluzívnym spôsobom sa tiež buduje zmysel pre občiansku zodpovednosť a podporuje celoživotná účasť na živote spoločnosti a demokratickom živote. Mladí ľudia zohrávajú ústrednú úlohu v úsilí Komisie zapojiť občanov do tvorby politik, a to aj prostredníctvom mládežníckeho poradného výboru predsedníčky. Zorganizujú sa **dialógy o politike v oblasti mládeže** medzi komisármi a mladými ľuďmi na tému **vykonávania Európskeho štítu na obranu demokracie**. **Súbor nástrojov na zapojenie sa do Dialógu EÚ s mládežou**, ktorý bol vytvorený v spolupráci s národnými radami mládeže, **sa upraví** tak, aby oslovil viac mladých ľudí, pričom bude propagovaný prostredníctvom Európskeho portálu pre mládež s cieľom posilniť zapojenie mládeže vo všeobecnosti. **Iniciatíva** s názvom **Voices of the Future** sa zameria na vytvorenie Európskeho fóra pre medzigeneračnú spravodlivosť v demokracii ako inkluzívneho priestoru, kde sa môžu stretávať ľudia všetkých vekových kategórií a formovať dlhodobé rozhodnutia Európy.

Opatrenia:

- *podpora účasti občanov a mládeže, a to aj posilnením siete národných orgánov pre účasť občanov, prostredníctvom balíka opatrení týkajúcich sa odbornej prípravy a viacjazyčného portálu pre zdroje na úrovni EÚ,*
- *zriadenie európskeho centra občianskych technológií s cieľom podporiť sektor občianskych technológií.*

2.4.3. Posilňovanie demokracie prostredníctvom celospoločenských opatrení

V záujme ďalšieho posilnenie demokracie je potrebné poskytovať trvalú podporu zapojeným aktérom a komunitám, uznávať a rozširovať ich iniciatívy a predvádzať najlepšie postupy, ktoré preukazujú inovačné prístupy. Osobitnú pozornosť treba venovať regiónom postihnutým nízkou občianskou a politickou angažovanosťou.

V záujme riešenia rastúcich výziev, ako sú sociálna fragmentácia, digitálna izolácia a klesajúca dôvera vo verejné inštitúcie, bude Komisia podporovať prístupy, ktorými sa budujú komunity. Komisia bude spolu s miestnymi orgánmi a sieťami v celej EÚ – vrátane **Európskej siete predstaviteľov regionálnych a miestnych samospráv** – podnecovať a podporovať iniciatívy na miestnej úrovni, ktoré spájajú ľudí rôzneho veku a pôvodu a posilňujú miestne väzby a inkluzívne verejné priestory, a to aj prostredníctvom športu, hudby, rozprávania príbehov a spolupráce.

Miestna demokracia, inklúzia a participatívne prístupy patria k základným hodnotám a princípom Nového európskeho Bauhausu. Posilní sa ním miestna demokracia prostredníctvom konkrétnych iniciatív, ktoré podporujú inovačné prístupy ku komunitnej angažovanosti na úrovni štvrtí. Tie zahŕňajú posilnenie účasti komunit a medzigeneračných väzieb, ako aj podpora kolaboratívnych prístupov k inkluzívnym verejným priestorom a štvrtiam.

Centrá Komisie EUROPE DIRECT budú vystupovať ako miestne mikrocentrá demokracie – ako otvorené a zažité priestory, kde sa komunity stretávajú, vymieňajú si skúsenosti a spoločne konajú, čím podporujú inkluzívny dialóg, ktorý vychádza z ich každodenného reálneho života. V spolupráci

s miestnymi orgánmi môžu organizovať aktivity, ktoré zas premenia diskusiu na spoločné zážitky – od komunitných večerov po susedské výmeny zručností alebo miestne podcasty¹⁰¹.

Komisia zorganizuje **podujatie na vysokej úrovni** o demokracii a udelí **výročnú cenu za demokratické inovácie**¹⁰² s cieľom podporiť rozsiahlejšie výmeny a synergie medzi zainteresovanými stranami, ktoré sú aktívne v oblasti demokratických inovácií, a výmenu najlepších postupov, ako aj zviditeľniť ich projekty. Prezentácia projektov súvisiacich s demokraciou zvyšuje ich viditeľnosť pre súkromných darcov a filantropické organizácie, ktoré sú nabádané k tomu, aby zohrávali čoraz väčšiu úlohu.

Komisia bude zavádzať špecializované **kampane na zvyšovanie povedomia** s cieľom jasne vyjadriť, prečo je demokracia dôležitá a ako môžu všetci občania vrátane mladých ľudí uplatňovať svoje demokratické práva a vyjadrovať svoj názor¹⁰³.

Súkromný sektor zohráva úlohu aj pri podpore a udržiavaní demokracie, ktorá je základom spravodlivého a dobre fungujúceho podnikateľského prostredia a hospodárskej prosperity. Na druhej strane, pre úspech demokracie je nevyhnutné prosperujúce hospodárstvo. Komisia bude nabádať súkromné spoločnosti a záujmové združenia, aby sa podelili o najlepšie postupy, prijali dobrovoľné záväzky v tejto oblasti a vytvorili **obchodnú koalíciu za demokraciu**¹⁰⁴.

Opatrenia:

- *zorganizovanie podujatia na vysokej úrovni o demokracii a udelenie výročnej ceny za demokratické inovácie,*
- *zavedenie špecializovaných kampaní Komisie na zvyšovanie povedomia,*
- *podpora budovania dobrovoľných záväzkov súkromného sektora s cieľom vytvoriť podnikateľskú koalíciu za demokraciu.*

2.4.4. Zabezpečenie rozhodovania založeného na dôkazoch

Tvorba politik založená na dôkazoch zabezpečuje, že inštitúcie, diskusie a rozhodovanie sú založené na vecných, transparentných a zodpovedných procesoch a nestranných údajoch, ktoré pochádzajú zo slobodného vedeckého výskumu. Tým sa buduje dôvera a legitimita správy vecí verejných. V záujme zaručenia účinných a demokratických vedeckých poradných procesov a vedeckej podpory pre verejné politiky je potrebné presadzovať dodržiavanie najvyšších noriem etiky a integrity vo výskume. Takisto je nevyhnutné umožniť zapojenie občanov a získanie ich dôvery vo vedu a zabezpečiť spoľahlivé a nezávislé poradenské systémy. Komisia v tomto smere prijme **odporúčanie týkajúce sa podpory vedeckých dôkazov a ich využívania pri tvorbe verejných politik.**

¹⁰¹ Vyslanci pre zapojenie občanov, ktorí absolvovali európske panelové diskusie občanov, by sa mohli podeliť o svoje skúsenosti a pomôcť podporiť účasť občanov.

¹⁰² Tá by mohla byť otvorená pre konkrétne projekty v kandidátskych krajinách EÚ a v krajinách, ktoré sú potenciálnymi kandidátmi na členstvo v EÚ.

¹⁰³ Vyslanci pre zapojenie občanov, ktorí absolvovali európske panelové diskusie občanov, by sa mohli podeliť o svoje skúsenosti a pomôcť podporiť účasť občanov.

¹⁰⁴ Podporené úvodným seminárom a štúdiou o možnostiach príspevkov podnikateľskej komunity.

Sloboda vedeckého výskumu je kľúčovou súčasťou akademickej slobody a je nevyhnutná na vytváranie dôveryhodných vedomostí a spoľahlivých údajov. Ochranou nezávislosti výskumných a akademických pracovníkov pri skúmaní, spochybňovaní a inováciách sa zabezpečuje dôveryhodnosť a nezaujatosť dôkazov používaných pri tvorbe politík. Tieto hodnoty, ktoré sú nevyhnutným predpokladom odolnosti demokracie, sú zároveň predpokladom na to, aby inštitúcie vysokoškolského vzdelávania mohli dosiahnuť svoje akademicke a spoločenské poslanie, a to výchovou k verejnej diskusii a jej podporou poskytovaním odborných znalostí a dôkazov. Pripravovaným **aktom o európskom výskumnom priestore** sa v práve EÚ opätovne potvrdí sloboda vedeckého výskumu ako základná súčasť akademických hodnôt. Témy ako sloboda umenia a ochrana umelcov a kultúrnych inštitúcií, ktorými sa zaoberá Kultúrny kompas pre Európu, sú tiež dôležitou súčasťou demokratickej štruktúry a odolnosti demokracie.

Vychádzajúc z odporúčania Rady z roku 2024 o posilnení bezpečnosti výskumu¹⁰⁵ Komisia posudzuje aj možnosti zriadenia **Európskeho odborného centra pre bezpečnosť výskumu** s cieľom posilniť dôkazovú základňu pri tvorbe politiky v oblasti bezpečnosti výskumu a podporiť komunitu praxe v rámci EÚ.

Vo všeobecnosti by Európske centrum pre odolnosť demokracie mohlo tiež uľahčovať **výmenu skúseností v oblasti budovania odolnosti demokracie**, ako sú **najlepšie postupy budovania komunití**, iniciatívy v oblasti **mediálnej gramotnosti** a opatrenia v oblasti **pripravenosti**.

Opatrenia:

- *prijatie odporúčanie Komisie týkajúceho sa podpory vedeckých dôkazov a ich využívania pri tvorbe verejných politík,*
- *zakotvenie slobody vedeckého výskumu do práva EÚ na základe aktu o európskom výskumnom priestore,*
- *posúdenie možnosti zriadenia Európskeho odborného centra pre bezpečnosť výskumu.*

3. Investícia do demokracie je investíciou do našej budúcnosti

Finančná podpora je kľúčom k dosiahnutiu priorít Európskeho štítu na obranu demokracie v bezprostrednom aj dlhodobom horizonte. V tejto súvislosti je relevantných viacero programov financovania EÚ. V rámci programu **Kreatívna Európa** sa poskytujú finančné prostriedky na podporu médií, žurnalistiky, digitálnej a mediálnej gramotnosti. Programom **Digitálna Európa** sa podporuje multidisciplinárna spolupráca s cieľom bojovať proti dezinformáciám prostredníctvom financovania strediska EDMO vrátane jeho regionálnych centier a európskej siete overovateľov faktov. V rámci programu **Horizont Európa** sa podporuje výskum, inovácie a experimentovanie s cieľom posilniť demokraciu a správu vecí verejných a rozvíjať demokratické inovácie. Program **Občania, rovnosť, práva a hodnoty** chráni a presadzuje hodnoty Únie a podporuje angažovanosť a účasť občanov na demokratickom živote Únie.

Pilier rýchlej reakcie v rámci Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce sa zameriava na podporu nezávislej žurnalistiky a budovanie kapacít na boj proti zahraničnej

¹⁰⁵ Odporúčanie Rady z 23. mája 2024 o posilnení bezpečnosti výskumu (C/2024/3510).

manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu v krízových situáciách. Prostredníctvom iných programov, ako sú napríklad **program Spravodlivosť** a program **Erasmus+**, sa posilňuje demokracia dosahovaním ich hlavných cieľov. Nástroje pre Ukrajinu, západný Balkán a Moldavsko umožňujú vyplácanie finančných prostriedkov na základe plnenia štrukturálnych reforiem, pričom tieto nástroje sa zameriavajú na posilnenie demokracie, podporu organizácií občianskej spoločnosti, nezávislých médií, mediálnej gramotnosti a odolnosti proti zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu a hybridným hrozbám. Komisia bude pri plánovaní týchto finančných prostriedkov na zostávajúce obdobie v rámci súčasného viacročného finančného rámca (VFR) prioritne zohľadňovať aspekty súvisiace s demokraciou. Malo by sa zväziť inovačné financovanie rozvoja, ako sú napríklad mikrogranty pre miestne iniciatívy, finančné nástroje ako záruky, úvery a vlastný kapitál, a podpora a zefektívnenie hromadného financovania.

Mali by sa vytvárať stimuly pre súkromné financovanie. Napríklad už teraz sa môže financovanie súkromného kapitálu využívať na znižovanie rizika kreatívnych projektov v audiovizuálnom sektore prostredníctvom financovania vývoja a distribúcie filmov, mediálneho obsahu alebo kultúrnych iniciatív. Takéto znižovanie rizika by sa mohlo uplatniť aj pri budúcich projektoch, ktorými sa podporujú nezávislé médiá a nezávislá žurnalistika. Podujatiami zameranými na získavanie finančných prostriedkov by sa mohli vytvoriť stimuly pre filantropické príspevky a spoluprácu so súkromnými nadáciami s cieľom posilniť finančnú podporu Európskeho štítu na obranu demokracie.

Komisia v rámci budúceho **VFR na roky 2028 – 2034** navrhla niekoľko programov, ktoré majú prispieť k dosiahnutiu cieľov Európskeho štítu na obranu demokracie. Navrhované financovanie by sa vzťahovalo na podporu širokého spektra priorít a aktérov vrátane slobodných a nezávislých médií, práce organizácií občianskej spoločnosti, vzdelávania a celkovej odolnosti demokracie. Cieľom programu **AgoraEU** je najmä presadzovať spoločné hodnoty vrátane demokracie a podporovať európsku kultúrnu rozmanitosť, jej audiovizuálne a kreatívne sektory, slobodu médií, ako aj zapojenie občianskej spoločnosti. V rámci novej vetvy **MÉDIÁ+** programu **AgoraEU** by sa poskytovala komplexná podpora slobodnej a nezávislej žurnalistike a spravodajským médiám, pričom by sa chránila a podporovala sloboda médií; posilňovala finančná životaschopnosť médií, podporovala mediálna gramotnosť, odhaľovali by sa dezinformácie a bojovalo by sa proti nim. Vetva **CERV+** programu **AgoraEU** sa má zamerať na podporu vykonávania Európskeho štítu na obranu demokracie prostredníctvom podpory slobodných, spravodlivých a inkluzívnych volebných procesov a posilnenia účasti a angažovanosti občanov na demokratickom a občianskom živote Únie. Ďalšie dôležité podporné akcie by sa financovali prostredníctvom **programu Spravodlivosť**¹⁰⁶, **programu Horizont Európa**¹⁰⁷, **programu Erasmus+**¹⁰⁸, **Európskeho**

¹⁰⁶ Cieľom navrhnutého ďalšieho programu Spravodlivosť je posilnenie demokracie prostredníctvom propagácie a podpory odbornej prípravy sudcov a justičných zamestnancov s cieľom presadzovať demokraciu a zabezpečiť dôsledné a účinné vykonávanie príslušných právnych nástrojov EÚ.

¹⁰⁷ V rámci ďalšieho programu Horizont Európa, ktorý Komisia navrhla, sa bude naďalej podporovať výskum zameraný na posilňovanie demokracie a demokratických hodnôt, a to podporou odolných pluralitných spoločností a integrity informačného a mediálneho priestoru, ako aj a bojom proti dezinformáciám.

¹⁰⁸ V rámci ďalšieho programu Erasmus+, ktorý navrhla Komisia, by sa kládol osobitný dôraz na podporu občianskeho vzdelávania a občianskej angažovanosti, hodnôt EÚ, spoločenskej odolnosti a mediálnej gramotnosti pri plnom rešpektovaní právomocí členských štátov, pokiaľ ide o vymedzenie školských a akademických učebných plánov a organizáciu ich vzdelávacích štruktúr, a to aj prostredníctvom činností neformálneho

fondy pre konkurencieschopnosť¹⁰⁹, nástroja Globálna Európa¹¹⁰ a plánov národného a regionálneho partnerstva¹¹¹.

Odolnosť demokracie a obrana sa navzájom posilňujú. **Výdavky na obranu** by sa mohli považovať aj za prostriedok na podporu odolnosti demokracie, napríklad investovaním do kybernetickej bezpečnosti, do predchádzania hybridným hrozbám alebo ochrany kritickej infraštruktúry a demokratických inštitúcií pred vonkajším zasahovaním. Odolnosťou EÚ v oblasti obrany a opatreniami na boj proti hybridným hrozbám sa posilňuje odolnosť demokracie, a to aj prostredníctvom posilnenia technologickej excelentnosti Európy v oblasti kybernetickej obrany a prostredníctvom vývoja špičkových technológií. V tejto súvislosti je nevyhnutná finančná podpora EÚ v rámci **Európskeho obranného fondu**, programu **Horizont Európa**, programu **Digitálna Európa, nástroja SAFE** (Nástroj bezpečnostnej akcie pre Európu) a budúceho VFR v rámci navrhovaného **Programu pre európsky obranný priemysel**.

4. Závery

V tomto oznámení o Európskom štíte na obranu demokracie sa stanovuje strategický prístup k ochrane, posilneniu a podpore demokracie v EÚ z dlhodobého hľadiska. Zdôrazňuje sa v ňom pevné odhodlanie Komisie posilniť odolnosť demokracie v celej Únii a jej pripravenosť spolupracovať pri riešení výziev, ktorým demokracia čelí, s ostatnými inštitúciami a orgánmi EÚ, členskými štátmi EÚ, partnermi zo susedstva EÚ, príslušnými zainteresovanými stranami, ako aj s občanmi.

V rámci tohto strategického prístupu sa oznamuje séria opatrení, ktoré sa budú postupne zavádzať do roku 2027. Členské štáty budú zohrávať kľúčovú úlohu pri dosahovaní týchto cieľov a Komisia sa bude naďalej usilovať o zabezpečenie spoločnej zodpovednosti.

V záujme zabezpečenia nadväzujúcej politickej činnosti v súvislosti s vykonávaním tohto oznámenia bude Komisia pravidelne informovať Európsky parlament a Radu. Komisia zorganizuje každoročné ministerské fórum na vysokej úrovni s cieľom zhodnotiť opatrenia zavedené v rámci Európskeho štítu na obranu demokracie a uľahčiť výmenu najlepších postupov prostredníctvom zapojenia inštitucionálnych aj neinštitucionálnych aktérov. Komisia bude takisto

vzdelávania a informálneho učenia sa, ktorými sa podporuje participácia mládeže a učenie sa mladých ľudí, ako sa zúčastňovať na demokracii.

¹⁰⁹ V rámci navrhovaného Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť by sa podporil sektor civilnej bezpečnosti v oblastiach, ako je boj proti hybridným hrozbám.

¹¹⁰ V regiónoch rozširovania a regiónoch východného susedstva sa v rámci navrhovaného nástroja Globálna Európa poskytnú nástroje na podporu demokracie, dobrej správy vecí verejných, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv a základných slobôd. Okrem toho sa v rámci nástroja Globálna Európa podporia kandidátske krajiny a potenciálni kandidáti pri dosahovaní pokroku v oblasti noriem EÚ v súlade s prístupom „najskôr základné otázky“ v procese rozširovania. V tejto súvislosti sa bude osobitná pozornosť venovať aj posilneniu nezávislých médií a mediálnej gramotnosti, ako aj zvýšeniu odolnosti proti zahraničnej manipulácii s informáciami a zahraničnému zasahovaniu a hybridným hrozbám.

¹¹¹ Plánmi národného a regionálneho partnerstva vykonávanými v súlade so zásadami viacúrovňového riadenia a partnerstva sa môžu podporiť spôsobilosti členských štátov v oblasti boja proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti, najmä v súvislosti s hybridnými hrozbami, ako sú zahraničná manipulácia s informáciami a zahraničné zasahovanie, ako aj opatrenia, ktorými sa posilňuje demokratická správa vecí verejných, napríklad zvýšením transparentnosti, posilnením občianskeho dialógu, podporou občianskej spoločnosti a posilnením právneho štátu.

spolupracovať s partnermi a so zainteresovanými stranami na národnej i miestnej úrovni. Do konca mandátu Komisia zhodnotí vykonávanie a vplyv opatrení uvedených v tomto oznámení.

Európsky štít na obranu demokracie je neoddeliteľnou súčasťou proaktívneho prístupu Komisie k ochrane a presadzovaniu hodnôt EÚ. Komisia prijala dôrazné opatrenia na ochranu a podporu právneho štátu a základných práv v EÚ, najmä prostredníctvom výročnej **správy o právnom štáte** a výročných správ o uplatňovaní **Charty základných práv EÚ**. Ochrana a podpora ľudských práv a demokracie sú takisto kľúčovou prioritou vonkajšej činnosti EÚ, ako sa zdôrazňuje v **akčnom pláne EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2027**. **Stratégia EÚ pre občiansku spoločnosť**¹¹² dopĺňa toto úsilie prostredníctvom podpory intenzívnejšieho zapojenia organizácií občianskej spoločnosti a budovania prosperujúceho občianskeho priestoru v celej EÚ.

Demokracia je každodenný záväzok, ktorý musíme chrániť a rozvíjať a nikdy ho nemôžeme považovať za samozrejmosť. EÚ je naďalej pevne odhodlaná brániť demokraciu a podporovať demokratické hodnoty, inštitúcie a procesy, a to aj napriek rastúcim vonkajším a vnútorným výzvam. To, čo máme, stojí za to chrániť a budeme tak robiť s plným nasadením a jednotne, budujúc silné a odolné demokracie.

¹¹² Európska komisia, oznámenie o stratégii EÚ na podporu, ochranu a posilnenie postavenia občianskej spoločnosti [COM(2025) 790 final].